

Dariusz Sieczkowski

Podstawowy słownik frazologiczny czesko-polski

Wydawnictwo „Darlex”
www.darlex.pl
wszelkie prawa zastrzeżone
ISBN - 978-83-63340-12-0
Oświęcim 2011

Od autora:

„Podstawowy słownik frazeologiczny czesko-polski“ to publikacja zawierająca 2000 podstawowych związków frazeologicznych i wyrażań idiomatycznych języka czeskiego wraz z polskimi tłumaczeniami. Materiał leksykalny pochodzi ze słownika języka czeskiego oraz materiałów prasowych.

Ze względu na charakter publikacji nie zamieszczono przykładów do konkretnych związków frazeologicznych. To tylko podstawowy słownik. Prace nad słownikiem frazeologicznym z prawdziwego zdarzenia trwają kilka lat. Ma on posłużyć głównie początkującym miłośnikom języka czeskiego. Dochód ze sprzedaży zostanie przeznaczony na zakup specjalistycznych publikacji oraz stworzenie specjalistycznego słownika zawierającego dużo więcej haseł.

Dobór haseł może być w niektórych momentach zaskakujący dla językoznawców. Kierowałem się jednak przydatnością słownika dla przeciętnego użytkownika chcącego opanować język czeski na poziomie A1-B1.

Dariusz Sieczkowski

ABRAHAM:

být v lůně Abrahamově
vidět Abraháma

przenieść się na łono Abrahama
widzieć Abrahama /mieć ponad 50 lat/

ADAM:

Adamovo jablko
v rouše Adamově

jablko Adama
w stroju Adama /nago/

ADRESA:

řici něco na něčí adresu
splést se v adrese
obrátit se na nesprávnou adresu

powiedzieć coś pod czyimś adresem
pomylić adres
zwrócić się pod niewłaściwy adres

ADVOKÁT:

ďáblův advokát
advokát chudých

advokat diabła
advokat biednych

AGENT:

spící agent

špioch /rodzaj agenta/

AKCE:

princip akce a reakce

zasada akcji i reakcji

ALFA:

alfa a omega

alfa i omega /czegoś/

AMEN:

už je amen
udělat nad někým amen

to już koniec
postawić na kimś krzyżyk

AMERIKA:

strýček z Ameriky
objevit Ameriku

wujek z Ameryki
odkryć Amerykę

AMOR:

Amorův šíp, Amorova střela

strzała Amora

ANDĚL:

dělat ze sebe anděla
anděl strážný
anděl míru
anděl smrti
padlý anděl
město andělů

udawać aniołka
anioł stróż
anioł pokoju
anioł śmierci
upadły anioł
miasto aniołów /Los Angeles/

ARCHA:

Noemova archa
archa úmluvy

Arka Noego
arka przymierza

ARMÁDA:

odejít k velké armádě
armáda nezaměstnaných

przenieść się na tamten świat
armia bezrobotnych

ATMOSFÉRA:

atmosféra houstne

atmosfera gęstnieje

BÁBA:

hrát si na slepou bábu
svíčková bába

bawić się w ciuciubabkę
dewotka

BAČKORA:

natáhnout bačkory
stojí to za starou bačkoru

wyciągnąć kopyta
to nie (jest) warte funta kłaków

BAHNO:

mravní bahno

bagno moralne

BÁJE:

odkázat do říše bájí

włożyć (coś) między bajki

BARVA:

hrát všemi barvami
líčit něco přehnanými barvami
líčit něco černými barvami
líčit něco růžovými barvami
teplé barvy

mienić się kolorami tęczy
przejaskrawiać coś
przedstawiać coś w czarnych kolorach
przedstawiać coś w różowych kolorach
ciepłe barwy

BATERIE:

nabít baterie

naładować akumulatory

BAVIT (SE):

bavit se na cizí účet

bawić się czyimś kosztem

BAŽANT:

vypasený jako bažant

spasiony jak świnia

BEDRA:

vzít něco na svá bedra

wziąć coś na swoje barki

BĚH:

běh událostí

bieg (tok) wydarzeń

BERÁNEK:

krotký jako beránek
obětní beránek
počítat beránky

potulny jak baranek
kozył ofiarny
liczyć owce

BESTIE:

bestie v lidské podobě

bestia w ludzkiej skórze

BĚŽET:

běžel, co mu nohy stačily
běžet horem pádem
mráz mi běhá po zádech
běžet o závod
léta běží

biegł co tchu
pędzić na złamanie karku
ciarki przechodzą mi po plecach
biec na wyścigi
lata lecą

BIČ:

uplést na sebe bič

ukręcić na siebie bicz

BÍDA:

obraz bídy a utrpení
třít bídu s nouzí
je to bída s nouzí

obraz nędzy i rozpaczny
klepać biedę
bieda aż piszczy

BÍLÝ:

dělat z bílého černé
bílé myšky
bílý kůň
bílá vrána
za bílého dne
bílé límečky
bílá jak stěna
bílá vlajka
mít něco černé na bílém
obchod s bílým masem
princ na bílém koni

odvracát kota ogonem
białe myszki /*delirium*/
słup /*podstawiona osoba*/
biały kruk
w biały dzień
białe kołnierzyki
blada jak ściana
biała flaga /*znak kapitulacji*/
mieć coś czarno na białym
handel żywym towarem
książę na białym koniu

BLÁTO:

házet po někom blátem
dostat se z bláta do louže

obrzucát kogoś błotem
wpaść z deszczu pod rynnę

BLÁZEN:

dělat ze sebe blázna

robić z siebie wariata

BLEDOST:

mrtvolná bledost

trupia bladość

BLESK:

zpráva se rozšířila jako blesk
rychlý jako blesk
blesk z čistého nebe

wiadomość rozeszła się lotem błyskawicy
szybki jak błyskawica
grom z jasnego nieba

BOBR:

plakat jako bobr

plakać jak bóbr

BOD:

jednání uvázla na mrtvém bodě

negocjacje utknęły w martwym punkcie

BOJ:

boj na život a na smrt
neschopen boje
zůstat v boji
pustit se do boje

walka na śmierć i życie
niezdolny do walki
polec w walce, polec na polu walki
rzucić się do walki

BOJOVAT:

bojovat do posledního muže
bojovat se smrtí
bojovat (až) do poslední chvíle

walczyć do ostatniej kropli krwi
walczyć ze śmiercią
walczyć do (samego) końca

BOLEST:

bolest mu rozrývá srdce

ból rozrywa mu serce

BOMBA:

špinavá bomba
demografická bomba

brudna bomba
bomba demograficzna

BOTA:

teče mu do bot
prásknout do bot
kocour v botách
hloupý jako bota
znát jako své boty
sedmimilové boty

jest w opałach
dać drapaka
kot w butach
głupi jak but
znać jak własną kieszeń
siedmiomilowe buty

BOUDA:

ušíť na někoho boudu

podłóżyć komuś świnię

BOUŘE:

bouře ve sklenici vody
bouře potlesku
manželská bouře

burza w szklance wody
burza oklasków
sprzeczka małżeńska

BRADA:

být bradou vzhůru
kozí brada
nosit bradu vysoko

być na łonie Abrahama
kozia bródka
zadzierać nosa

BRÁT:

brát něco za bernou minci
brát někoho okolo krku
brát si někoho na starost
brát na vědomí
auto bere zatáčku
brát nohy na ramena
brát něco po pořádku
to ti nikdo nebere
brát si něco k srdci
brát na lehkou váhu
křičí, jako by ho na vidle bral
blahoslavenější je dávat než brát

przyjmować coś za dobrą monetę
obejmować kogoś za szyję
brać kogoś w opiekę
przyjmować do wiadomości
samochód bierze zakręt
brać nogi za pas
brać coś po kolei
nikt temu nie zaprzecza
brać sobie coś do serca
lekceważyć
krzyczy, jakby go obdzierano ze skóry
lepiej dawać niż brać

BRONZ:

chytat/lapat bronz

opalać się

BROUK:

nasadit někomu brouka do hlavy

wbić komuś ćwieka w głowę

BROUSIT:

brousit jazyk

szlifować język

BRÝLE:

dívat se černými brýlemi
dívat se růžovými brýlemi

widzieć (świat) przez czarne okulary
widzieć (świat) przez różowe okulary

BŘEH:

tichá voda břehy mele

cicha woda brzegi rwie

BŘICHO:

kručí mu v břiše
plné břicho se nerado učí

burczy mu w brzuchu
pełny brzuch nie uczy się chętnie

BUDOUCNOST:

blízká budoucnost
hudba budoucnosti
daleká budoucnost
dívat se do budoucnosti

niedaleka przyszłość
melodia przyszłości
daleka/odległa przeszłość
patrzyć w przyszłość

BUK:

kluk jako buk
zdravý jako buk
spát jako buk

chłop jak dąb
zdrowy jak dąb
spać jak kłoda

BÝK:

popadnout býka za rohy

złapać byka za rogi

BÝT:

je mi to jedno
není vidět ani na krok
buď jak buď
být hubený jako chrt
být otrhaný jako fena
být pod pantoflem
být silný v houfu
být v ráži
být otravný jako hmyz
být ve svém živlu
je ho všude plno
už není návratu
je to k ničemu
být ve svém živlu
je živ a zdráv
být v jináči

CELÝ:

být celý uplakaný
křičet na celé kolo
smát se na celé kolo
z celého srdce

CENA:

astronomická cena
prodávat pod cenou
nemá cenu
za každou cenu
za žádnou cenu
to nemá pro mne žádnou cenu
cena útěchy

CESTA:

cestou necestou
je to z cesty
vyšlapaná cesta
postavit se někomu do cesty
cesta za úspěchem
cesta za vítězstvím
cesta zpět neexistuje
cesta k záhubě
vlézt někomu do cesty
být na cestách
razit si cestu
soudní cestou
jít z cesty
všechny cesty vedou do Říma
zlatá střední cesta
mluvit z cesty
být na dobré cestě k něčemu
svatební cesta
cesta do pekel je dlážděna dobrými úmysly

CÍL:

sledovat určitý cíl
snadný cíl

jest mi wszystko jedno
nie widać ani na krok
za wszelką cenę
być chudym jak szkapa
wyglądać jak obdartus
być pod pantoflem
być silnym w grupie, być odważnym w grupie
być w ferworze
naprzykrzać się komuś
być w swoim żywiole
wszędzie go pełno
nie ma już odwrotu
to nic nie jest warte
być w swoim żywiole
jest cały i zdrowy
być w odmiennym/błogosławionym stanie

być cały we łzach
krzyczeć na całe gardło
śmiać się do rozpuku
z całego serca, całym sercem

astronomiczna cena
sprzedawać poniżej wartości
nie warto, nie ma sensu
za wszelką cenę
za żadną cenę
to nie ma dla mnie żadnego znaczenia
nagroda pocieszenia

na przełaj, po bezdrożach
to jest nie po drodze
utarty szlak
stanąć komuś na drodze
droga do sukcesu
droga do zwycięstwa
nie ma odwrotu
droga do zagłady
wejść komuś w paradę
być w podróży
torować sobie drogę
drogą sądową
zejść z drogi
wszystkie drogi prowadzą do Rzymu
złoty środek
mówić od rzeczy
być na dobrej drodze do czegoś
podróż poślubna
droga do piekła jest wybrukowana dobrymi
chęciami

dążyć do określonego celu
łatwy cel

CIT:

hrát si s něčími city
hrát na city

igrać/bawić się z czyimiś uczuciami
grać na uczuciach

CÍSAŘ:

místo, kam i císař pán chodil pěšky

miejsce, gdzie nawet król chodzi piechotą

CIZÍ:

pod cizím jménem
z cizího krev neteče
cizí zavinění
chlubit se cizím peřím
radovat se z cizího neštěstí

pod cudzym/fałszywym nazwiskiem
cudzego nie szkoda
udział osób trzecich
przypisywać sobie czyjeś zasługi
cieszyć się z cudzego nieszczęścia

CLONA:

kouřová clona

zastlona dymna

CO:

co se škádlivá, to se rádo mívá

kto się czubi, ten się lubi

COUL:

každým coulem

w każdym calu

ČÁRA:

čára života
zvítězil na celé čáře
udělat čáru přes rozpočet

linia życia (na dłoni)
zwyciężył na całej linii
pokrzyżować plany

ČAS:

během času
v pravý čas
v nepravý čas
mařit čas
ztrácet čas
čas letí
čas plyne
čas ubíhá
čas utíká
jednou za čas
dát si na čas
před časem
jít s duchem času
časy se mění
zlaté časy
blýská se na časy
dalo se na časy
čas chvátá
moje časy mají odzvoněno
neokrádej mě o čas
staré dobré časy
jak ten čas letí
čas pracuje pro nás
čas se zastavil
čas zahojí všechny rány

z biegiem czasu
w porę, w odpowiednim czasie
nie w porę
marnować czas
tracić czas
czas leci
czas płynie
czas biegnie
czas ucieka
czas na jakiś czas
nie spieszyć się
niedawno
iść z duchem czasu
czasy się zmieniają
złote czasy
błyska się na pogodę
zaczęło się wypogadzać
czas nagli
moje czasy już minęły
nie marnuj mojego czasu
stare dobre czasy
jak ten czas leci
czas pracuje dla nas
czas się zatrzymał
czas goi rany

ČÁSTKA:

astronomická částka
směšná částka

stronomiczna kwota
śmieszna kwota

ČEKAT:

to se dalo od ní čekat
čekat celou věčnost

možna się było po niej tego spodziewać
czekać całą wieczność

ČELO:

má to napsáno na čele
poklepat si na čelo
čelem zeď neprorazíš
stát v čele
postavit se do čela
ťukat si na čelo

ma to wypisane na czole
puknąć się w czoło
głową muru nie przebijesz
stać na czele
stanąć na czele
pukać się w czoło

ČERNÝ:

černá kronika
černá listina
černé pivo
černé uhlí
černý nájemník
černý pasažér
černý trh
černý kůň
černá ovce rodiny
udělalo se mi černo před očima
jet na černo
trefit do černého
černý scénář
černé prase

kronika kryminalna, kronika policyjna
czarna lista
ciemne piwo
węgiel kamienny
dziki lokator
pasażer na gapę
czarny rynek
czarny koń /w rywalizacji/
czarna owca rodziny
zrobiło mi się ciemno przed oczami
jechać na gapę
trafić w dziesiątkę
czarny scenariusz
sędzia kalosz

ČERT:

aby to čert vzal
bát se něčeho jako čert kříže
vymítat čerta Belzebubem
jdi k čertu!
vem to čert!
k čertu!
čert nikdy nespí
malovat čerta na zeď
hledět jako čert do báně
bolí to jako čert
čert aby se v tom vyznal
vtělený čert

niech to diabli wezmą
bać się czegoś jak diabeł święconej wody
wypędzać diabła Belzebubem
idź do diabła!
niech to diabli wezmą!
do diabła!
licho nie śpi
wywoływać wilka z lasu
patrzeć spode łba
boli (to) jak diabli
diabeł się w tym nie wyzna
diabeł wcielony

ČEST:

věc cti
ztratit čest
nemít ani kousek cti v těle

sprawa honoru
stracić cnotę /o dziewczynie/
być bez czci i wiary

ČESTNÝ:

čestné slovo
čestné kolo
čestná výjimka

słowo honoru
(sport.) runda honorowa
chlubny wyjątek

ČÍN:

přejít od slov k činům
přistihnout při činu

przejsć od słów do czynów
przyłapać na gorącym uczynku

ČÍSLO:

kulaté číslo

okrągła liczba

ČÍST:

číst mezi řádky
číst někomu myšlenky

czytać między wierszami
czytać komuś w myślach

ČLOVĚK:

člověk starého ražení
věrný člověk
člověk nikdy neví
chybovat je lidské
šaty dělají člověka
člověk člověku vlkem
člověk jak korouhvička
člověka nepředěláš
člověk míní, pánbůh mění
člověk se pořád učí
práce šlechtí člověka

człowiek starej daty
wierny człowiek
nigdy nie wiadomo
mylić się jest ludzką rzeczą
jak cię widzą, tak cię piszą
człowiek człowiekowi wilkiem
człowiek jak chorągiewka
człowieka nie zmienisz
człowiek strzela, pan Bóg kule nosi
człowiek uczy się przez całe życie
praca uszlachetnia

ČTVRT:

čtvrť červených luceren

dzielnica czerwonych latarni

ČTVRTHODINKA:

akademická čtvrt hodinka

kwadrans akademicki

DALEKO:

zašel příliš daleko

zaszedł za daleko

DAŇ:

zaplatit daň z nezkušenosti

zapłacić frycowe

DÁT (SE):

dát za vyučenou
dát na srozuměnou
dát košem
dát se na útěk

dać nauzkę
dać do zrozumienia
dać kosza
rzucić się do ucieczki

DATUM:

magické datum

magiczna data

DAV:

vyčnívát z davu

wyróżniać się z tłumu

DECH:

sotva popadat dech
zatajit dech
jedním dechem
bez dechu
dech se mi krátí
poslouchat se zatajeným dechem
chytit druhý dech

z trudem chwytać/łapać oddech
wstrzymać oddech
jednym tchem
bez tchu
tracę oddech
słuchać z zapartym tchem
złapać drugi oddech

DĚJINY:

dějiny se opakují
smetišť dějin
zapsat se do dějin

historia się powtarza
śmietnik historii
zapsać się do historii

DĚLAT:

dělat barona
dělat hrdinu
dělat z komára velblouda
nedá se nic dělat
kdo nic nedělá, nic nepokazí

zgrywać hrabiego
udawać bohatera
robić z igły widły
nie da się nic zrobić
nie popełnia błędów ten, kto nic nie robi

DEN:

den ode dne
soudný den
po celé dny
dělat si z někoho dobrý den
mít černý den
nechval dne před večerem
mít den blbec
ze dne na den
každý den
zítra je taky den
není všem dnům konec
mít svůj den
jeho dny jsou sečteny
dožít své dny
ani Řím nebyl postaven za jediný den

z dnia na dzień
sądny dzień
całymi dniami
robić z kogoś wariata
mieć pechowy dzień
nie chwał dnia przed zachodem słońca
mieć zły dzień
z dnia na dzień
codziennie
jutro też jest dzień
jutro też jest dzień
mieć swój dzień (być w formie)
jego dni są policzone
dożyć swoich dni
nie od razu Rzym zbudowano

DESKA:

rovná jako deska

płaska jak deska

DĚŠŤ:

dostat se z deště pod okap
roste to jako houby po dešti

wpaść z deszczu pod rynnę
rośnie jak grzyby po deszczu

DIETA:

zázračná dieta

dieta cud

DÍLO:

životní dílo
přiložit ruku k dílu

dorobek, dzieło życia
wziąć się do roboty

DÍRA:

být samá díra
látat díru dírou
černá díra

chodźć w łachmanach
wybijając klin klinem
czarna dziura

DÍTĚ:

zázračné dítě
dítě štěstěny
to pochopí i dítě
děti květin
děti války
dítě ze zkumavky
dítě své doby
pohádka pro děti
blázni a děti mluví pravdu
malé děti, malé starosti

cudowne dziecko
dziecko szczęścia
nawet dziecko to zrozumie
dzieci kwiaty /hipisi/
dzieci wojny
dziecko z probówki
dziecko (swojej) epoki/wieku
bajka dla dzieci
dzieci i głupcy mówią prawdę
małe dziecko - mały kłopot

DIV:

dělat divy
divoucí div
sedm divů světa
osmý div světa

dokonywać cudów
dziw nad dziwy
siedem cudów świata
ósmy cud świata

DÍVAT SE:

dívat se na někoho svrchu/spatru/přes prsty
dívat se na něco střízlivě

patrzeć na kogoś z góry
patrzeć na coś trzeźwo

DLAŇ:

jako na dlani
dávat celou dlaní
hledat chlup na dlani
svědí/svrbí mě dlaň

jak na dłoni
dawać pełną ręką
szukać dziury w całym
świerzbi mnie ręka

DLAŽBA:

ocitnout se na dlažbě
vyhodit někoho na dlažbu

znaleźć się na bruku
wyrzucić kogoś na bruk

DNES:

co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek

co możesz zrobić dzisiaj, nie odkładaj na jutro

DNO:

dostat se na dno
být na dně
vidět až na dno
vypít kalich hořkosti až do dna
odrazit se ode dna
propadat se na dno
do dna!

stoczyć się na dno
być na (samym) dnie
znać od podszewki
wypić kielich gorzkości do dna
odbić się od dna
staczać się na dno
do dna!

DOBA:

v poslední době

w ostatnim czasie

DOPIS:

otevřený dopis
dopis na rozloučenou

list otwarty
list pożegnalny

DORT:

třešnička na dortu

wisienka na torcie

DOSAH:

být na dosah ruky
být mimo dosah

być w zasięgu ręki
być poza zasięgiem

DOSLECH:

ztratil se z doslechu
vědět z doslechu

słuch o nim zaginął
wiedzieć ze słyszenia/opowiadania

DOSLECHNOUT SE:

doslechl jsem se, že...

doszły mnie słuchy, że...

DOSTAT (SE):

dostat co proto
dostat košem
dostat přes hubu
dostat smyk

oberwać po głowie
dostać kosza
dostać po gębie/mordzie
wpaść w poślizg

DRÁP:

dostat se do něčích drápů

wpaść w czyjeś szpony

DRÁPKY:

soupeř ukázal drápy

rywal pokazał pazurki

DRUHÝ:

z druhé ruky
hrát druhé housle
mé druhé já
za druhé

z drugiej ręki
grać drugie skrzypce
moje drugie ja
po drugie

DRŽET (SE):

držet s někým krok
držet jazyk za zuby
držet někoho zkrátka
držet někomu palce
držet smutek

dotrzymywać komuś kroku
trzymać język za zębami
trzymać kogoś krótko
trzymać za kogoś kciuki
być w żałobie

DŘEVO:

spát jako dřevo
stát jako ze dřeva

spać jak kłoda
stać jak kołek

DŘÍV:

čím dřív, tím líp
dřív nebo později
kdo dřív přijde, ten dřív mele

im wcześniej, tym lepiej
prędzej czy później
kto pierwszy, ten lepszy

DUB:

stát jako dub

stać jak dąb/zaklęty

DUDEK:

spát jako dudek

spać jak suseł

DUCH:

opakovat si v duchu
klesat na duchu
chudý duchem
chodit jako bez ducha
jít s duchem doby
poklesnout na duchu
vypustit ducha
být s někým v duchu
mladý duchem
v zdravém těle zdravý duch
město duchů
dobrý duch
bojovný duch, bojový duch
duch národa
duch je sice ochotný, ale tělo slabé

powtarzać w myśli
upadać na duchu
ubogi duchem
chodzić jak struty
iść z duchem czasu
podupaść na duchu
wyzionąć ducha
być z kimś duchem
młody duchem
w zdrowym ciele zdrowy duch
miasto duchów
dobry duch
duch walki
duch narodu
duch ochoczy, ale ciało mdłe

DŮM:

host do domu, bůh do domu
všude dobře, doma nejlíp

gość w dom, bóg w dom
wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej

DUŠE:

vidět někomu do duše
promluvit někomu do duše
duši zmítá hněv
nebyla tam ani živá duše
vypustit duši
upsat duši ďáblu
spřízněná duše

znać kogoś na wylot
przemówić komuś do serca
gniew targa duszę
nie było tam żywej duszy
wyzionąć ducha
sprzedać duszę diabłu
bratnia/pokrewna dusza

DŮVĚRA:

linka důvěry

telefon zaufania

DVEŘE:

práskl za sebou dveřmi
potkat se ve dveřích
léto je přede dveřmi
za zavřenými dveřmi
bál jsem se vystrčit nos za dveře

trzasnął za sobą drzwiami
minąc się w drzwiach
lato puka do drzwi
za zamkniętymi drzwiami
bałem się wystawić nos za drzwi

DŽUNGLE:

zákon džungle
betonová džungle

prawo dżungli
betonowa dżungla

ELIXÍR:

elixír mládí
elixír života

eliksir młodości
eliksir życia

EMINENCE:

šedá eminence

szara eminencja

ENCYKLOPEDIE:

chodící encyklopedie

chodząca encyklopedia

ESO:

eso v rukávu

as w rękawie

FAČKA:

to je jasné jako fačka

to jest jasne jak słońce

FANTAZIE:

bujná fantazie
popustit uzdu fantazii

bujna fantazja/wyobraźnia
popuścić wodze fantazji

GÓL:

vlastní gól
gól do šatny
stříbrný gól
zlatý gól

gol samobójczy
gol do szatni
srebrna bramka /srebrny gol
złota bramka /srebrny gol

HAD:

hřát si hada na prsou

(wy)hodować żmiję na własnym łonie

HALÉŘ:

počítat každý haléř

liczyć każdy grosz

HISTORIE:

historie se opakuje

historia się powtarza

HLAD:

hlad je nejlepší kuchař
mít hlad jako vlk

głód jest najlepszym kucharzem
być głodnym jak wilk

HLADINA:

udržet se nad hladinou

utrzymać się na powierzchni

HLAS:

hlas svědomí
hlas srdce
zvýšit hlas
hlas rozumu
sametový hlas

głos sumienia
głos serca
podnieść głos
głos rozsądku
aksamitny głos

HLAVA:

blesklo mu hlavou
mít horkou hlavu
padlý na hlavu
od hlavy k patě
nejde mu to do hlavy
sláva mu stoupla do hlavy
vrtá mi to v hlavě
chytat se za hlavu
kočičí hlavy
zabedněná hlava
ztratit hlavu kvůli ženě
zachovat chladnou hlavu
víc hlav víc ví
hlavou zeď neprorazíš
hlava rodiny
hlava státu
hlava nebo orel
budou padat hlavy
neztrácej hlavu!
skočit po hlavě

HLEDAT:

kdo hledá, ten najde
hledat na všem hnidy
rovný rovného si hledá
hledat jehlu v kupce sena

HLOUPÝ:

hloupý Honza
hloupý jako poleno
na hloupou otázku hloupá odpověď
chytrému napověz, hloupého trkni/kopni

HLUCHÝ:

hluchý jako pařež
být k něčemu hluchý

HNĚDÝ:

hnědé košile
hnědé uhlí

HNÍZDO:

píchnout do vosího hnízda
dělat do vlastního hnízda

HODINA:

policejní hodina
nevíme dne ani hodiny
dělat něco celé hodiny
přišla jeho poslední hodina
biologické hodiny
hodina pravdy
hodina zkoušky
hodina nula
brzká hodina
pozdní hodina
hodina duchů
z hodiny na hodinu

zašwitało mu w głowie
być w gorącej wodzie kąpany
postrzelony, stuknięty
od stóp do głów
nie mieści mu się to w głowie
sława uderzyła mu do głowy
chodzi mi to po głowie
łapać się za głowę
kocie łby
zakuty łeb
stracić głowę dla kobiety
zachować zimną krew
co dwie głowy, to nie jedna
głową muru nie przebijesz
głowa rodziny
głowa państwa
orzeł lub/czy reszka
polecą głowy
nie trać głowy!
skoczyć na główkę

kto szuka, ten znajdzie
szukać dziury w całym
swój swego pozna, ciągnie swój do swego
szukać igły w stogu siana

głupi Jaś
głupi jak but
na głupie pytanie głupia odpowiedź
mądrej głowie dość dwie słowie

głuchy jak pień
być głuchym na coś

brunatne koszule /*naziści*/
węgiel brunatny

włożyć kij w mrowisko
kłać własne gniazdo

godzina policyjna
nie znamy dnia ani godziny
robić coś całymi godzinami
wybiła jego ostatnia godzina
zegar biologiczny
godzina prawdy
godzina próby
godzina zero
wczesna godzina
późna godzina
godzina duchów /*pótnoc*/
z godziny na godzinę /*nagle*/

HOLUB:

lepší vrabec v hrsti než holub na střeše

lepszy wróbel w garści niż gołąb na dachu

HON:

bylo to slyšet na sto honů
vyhnout se na sto honů
hon na čarodějnice

było to słychać na kilometr
ominąć z daleka
polowanie na czarownice

HONBA:

honba za ziskem
honba za věčným mládím

pogoń za zyskiem
pogoń za wieczną młodością

HONIT:

pozdě bycha honit

mądry Polak po szkodzie

HORA:

chlap jako hora
slibovat hory doly
za devatero horami a devatero řekami
lhal, až se hory zelenaly
víra hory přenáší

chłop jak dąb
obiecować komuś złote góry
za siedmioma górami, za siedmioma lasami
kłamał jak najęty
wiara przenosi góry

HOST:

host do domu, bůh do domu
nezvaný host
být doma jen hostem

gość w dom, bóg w dom
nieproszony gość
być gościem w domu

HOTOVÝ:

je to už hotová věc
postavit před hotovou věc
přijít k hotovému
hotový blázen
hotové peklo

to już postanowione
postawić przed faktem dokonanym
przyjść na gotowe
skończony wariat
istne piekło

HOUSLE:

hrát první housle

grać pierwsze skrzypce

HRA:

hrát dvojí hru
hrát předem ztracenou hru
prohlédnout něčí hru
slovní hra
čistá hra
šťěstí ve hře, nešťěstí v lásce
chléb a hry
hra osudu

prowadzić podwójną grę
bronić straconych pozycji
przejrzeć czyjąś grę
gra słów
czysta gra
szczęście w grze, nieszczęście w miłości
chleb i igrzyska
koleje losu

HRANA:

balancovat na hraně propasti

balansować na krawędzi/na skraju przepaści

HRDLO:

co hrdlo ráčí
má srdce až v hrdle

ile dusza zapragnie
serce podchodzi mu do gardła

HRNEC:

nemít co dát do hrnce
na každý hrnec se najde poklička

nie mieć co do garnka włożyć
každy garnek znajdzie swoją pokrywkę

HROB:

přivést někoho do hrobu
věrnost až za hrob
vzít s sebou do hrobu
obracet se v hrobě
nenávist až za hrob

wpędzić kogoś do grobu
wierność po grób
zabrać z sobą do grobu
przewracać się w grobie
dozgonna nienawiść

HRST:

vzít rozum do hrsti
mít někoho v hrsti
lepší vrabec v hrsti než holub na střeše

ruszyć głową
mieć kogoś w garści
lepszy wróbel w garści niż gołąb na dachu

HRŮZA:

obešla mě hrůza
válečné hrůzy

strach mnie obleciał
okropności wojny

HŘIB:

atomový hřib

grzyb atomowy

HŘÍCH:

stát za hřích
byl by hřích to neudělat
hříchý minulosti

być grzechu wartym
byłoby grzechem tego nie zrobić
grzechy przeszłości

HUBA:

být od huby
dostat přes hubu
dát si hubu na zámek
mít nevymáchanou hubu
líná huba holé neštěstí

być mocnym w gębie
dostać po mordzie
zamknąć/trzymać gębę na kłódkę
mieć niewyparzoną gębę
kto pyta, nie błądzi

HŮL:

přijít na žebráckou hůl

zejść na dziady

HUMOR:

šibeniční humor

wisielczy humor

HUSA:

aby tě husa koplá
my jsme spolu husy nepásli

niech cię gęś kopnie
nie paśliśmy razem świń

HVĚZDA:

chodit po hvězdách
spoléhat na svou dobrou hvězdu
hvězdami posetý
prošpikovaný hvězdami
vycházející hvězda

bujać w obłokach
wierzyć w swoją dobrą gwiazdę
usiany gwiazdami
naszpikowany gwiazdami
wschodząca gwiazda

HYENA:

novinářská hyena
hřbitovní hyena
lidská hyena

hiena dziennikarska
hiena cmentarna
hiena /o człowieku/

CHLÉB:

každodenní chléb
 vezdejší chléb
 jíst cizí chléb
 přijít o chléb
 ujídat někomu chleba
 žít o chlebu a vodě
 vydělat si na chléb
 vítat chlebem a solí
 nejenom chlebem živ je člověk
 mít jistý chléb

chleb powszedni
 chleb powszedni
 być na cudzym chlebie
 stracić chleb /zarobek, pracę/
 być na czyimś chlebie
 żyć o chlebie i wodzie
 zarobić na chleb
 witać chlebem i solą
 nie samym chlebem człowiek żyje
 mieć pewny kawałek chleba

CHLUP:

mít peněz jako žába chlupů
 hledat chlup na dlani

nie mieć grosza przy duszy
 szukać dziury w całym

CHODIT:

chodit od Annáše ke Kaifášovi
 chodit po svých
 chodit po špičkách
 chodit od ničeho k ničemu
 umí v tom chodit
 chodit jako bez ducha
 chodit dům od domu
 umět chodit po parketách
 kdo pozdě chodí, sám sobě škodí

chodzić od Annasza do Kajfasza
 chodzić pieszo
 chodzić na palcach
 chodzić z kąta w kąt
zna się na tym
 chodzić jak struty
 chodzić od domu do domu
umieć zachować się w towarzystwie
 kto późno przychodzi, ten sam sobie szkodzi

CHOPIT (SE):

chopit se pera
 chopit se zbraně

złapać za pióro
 chwycić za broń

CHROBÁK:

potravit chrobáka

zalać robaka

CHUŤ:

nechat si zajít chuť
 s jídlem roste chuť
 to mu nebylo po chuti

obejść się smakiem
 apetyt rośnie w miarę jedzenia
 to mu nie było w smak

CHVÁLA:

oplývat chválou
 slova chvály
 nešetřit chválou

rozplýwać się w pochwałach
 słowa chwały
 nie szczędzić pochwał

CHVÍLE:

každou chvíli
 ve slabé chvíli
 přišla jeho chvíle
 od té chvíle
 mít dlouhou chvíli
 na poslední chvíli
 chvíle klidu
 chvíle odpočinku
 neopustil nás ani na chvíli
 neváhal ani chvíli
 veliká chvíle

lada chwila
 w chwili słabości
 nadeszła jego chwila
 od tej chwili
nudzić się
 w ostatniej chwili
 chwila/chwile spokoju
 chwila odpoczynku
 nie opuścić/zostawił nas ani na chwilę
 nie wahał się ani chwili
 wielka chwila

CHVOST:

chvost tabulky

ogon tabeli

CHYBA:

samá chyba
chybami se člověk učí
hemžit se chybami
sliby jsou chyby
nikdo není bez chyby
školácká chyba
opravit chybu

błąd na błędzie
człowiek uczy się na błędach
roić się od błędów
obietanki cacanki
nie ma ludzi doskonałych/bez wad
dziecinny błąd
naprawić błąd

CHYBIČKA:

chybička se vloudila

wkradł się błąd

IMPOTENCE:

střelecká impotence

(*sport.*) niemoc strzelecka

JABLKO:

Adamovo jablko
jablko nepadá daleko od stromu
těšínská jablka
rajské jablko
Paridovo jablko

jabłko Adama
niedaleko pada jabłko od jabłoni
gruszki na wierzbie/ obietanki cacanki
pomidor
jabłko niezgody

JÁDRO:

jádro věci
je to v jádru dobrý člověk

sedno sprawy
w gruncie rzeczy to dobry człowiek

JAHODA:

děvče jako jahoda

dziewczyna jak malina

JARO:

jaro života
jedna vlaštovka jaro nedělá
poslové jara
jaro ťuká na dveře

wiosna życia
jedna jaskółka wiosny nie czyni
postańcy wiosny
wiosna puka do drzwi

JAZYK:

nevidět si na jazyk
šlapat si na jazyk
ohnivé jazyky
mít smrt na jazyku
kousla se do jazyka
co na srdci, to na jazyku

mówić, co ślina na język przyniesie
mieć kluski w gębie
jęzory ognia
być jedną nogą w grobie
ugryzła się w język
co na sercu, to na języku

JED:

mohu na to vzít jed

dałbym sobie za to głowę uciąć

JEHLA:

sedět jako na jehlách
hledat jehlu v kupce sena

siedzieć jak na szpilkach
szukać igły w stogu siana

JEZDEC:

apokaliptický jezdec

jeździec Apokalipsy

JÍT:

jde to jako na drátku
jít dům od domu
nejde mi to do hlavy
jdu od toho
ztráty šly do statisíců
práce mu jde od ruky

idzie jak po maśle
chodzić od domu do domu
nie mieści mi się to w głowie
nie chcę z tym mieć nic wspólnego
straty sięgały setek tysięcy
praca pali mu się w rękach

JMÉNO:

brát jméno boží nadarmo
nazývat věci pravým jménem
umělecké jméno
dobré jméno
poctivost je mé druhé jméno
shoda jmen

wzywać imię Boga nadaremnie
nazywać rzeczy po imieniu
pseudonim artystyczny
dobre imię
uczciwość to moje drugie imię
zbieżność nazwisk

KABÁT:

bližší košile než kabát
mít z ostudy kabát

bliższa koszula ciała niż sukmana
nie mieć wstydu za grosz

KACHNA:

novinářská kachna

kaczka dziennikarska

KALHOTY:

nadělat do kalhot
mít plné kalhoty

porobić się w portki
robić w portki ze strachu

KÁMEN:

zmizel, jako by kámen do vody hodil
co by kamenem dohodil
kámen mi spadl ze srdce
kámen mudrců
kámen úrazu
padla kosa na kámen
častá krůpěj kámen proráží

przepadł jak kamień w wodę
na rzut kamieniem/ Na wyciągnięcie ręki
kamień spadł mi z serca
kamień filozoficzny
kość niezgody
trafiła kosa na kamień
kropla draży kamień

KAPSA:

lhát si do vlastní kapsy
mastit si kapsu
mít vítězství v kapse
praštit se přes kapsu
mít zašitou kapsu
sáhnout hluboko do kapsy
vidět někomu do kapsy
mít hluboko do kapsy
mít děravou kapsu
bez koruny v kapse
za peníze z našich kapes

oszukiwać samego siebie
napychać sobie kieszenie
mieć zwycięstwo w kieszeni
uderzyć się po kieszeni
mieć węża w kieszeni
uderzył się po kieszeni
zaglądać komuś do kieszeni
mieć węża w kieszeni
mieć dziurawą kieszeń
bez grosza w kieszeni
za pieniądze z naszych kieszeni

KARTA:

vsadit všechno na jednu kartu
mazat karty
vyložit karty na stůl
vsadit na dobrou kartu
odkrýt karty
hrát s odkrytými kartami
zhroutit se jako domeček z karet

postawić wszystko na jedną kartę
rznąć w karty
wyłożyć karty na stół
postawić na dobrą kartę
odkryć karty
grać w otwarte karty
runąć jak domek z kart

KAŠE:

nedat si foukat do kaše
být v pěkné kaši

nie dać sobie dmuchać w kaszę
być w tarapatach

KLAPAT:

něco tady neklape

coś tu nie gra

KLID:

duševní klid
klid zbraní
noční klid
hrobový klid
čertovský klid
to chce klid
den pracovního klidu
mrtvý klid
oáza klidu
stoický klid
klid před bouří

spokój ducha
zawieszenie broni
cisza nocna
grobowy spokój
diabelski spokój
to wymaga spokoju
dzień wolny od pracy
martwy spokój
oaza spokoju
stoicki spokój
cisza przed burzą

KNIHA:

mluvit jako kniha
být zahrabán v knihách
zelená kniha

mówić jak z książki
ślęczeć nad książkami
zielona księga

KOBEREC:

létající koberec
červený koberec

latający dywan
czerwony dywan

KOBEREČEK:

jít na kobereček

iść na dywanik

KOCOVINA:

morální/ mravní kocovina

kac moralny

KOČKA:

kočka má sedm/devět životů
falešný jako kočka

kot ma siedem żyć
fałszywy jak kot

KOHOUT:

červený kohout

kur

KOLENO:

padnout na kolena
na stará kolena
srazit někoho na kolena
do třetího kolena
hlava jako koleno
voda mu šla po kolena

paść na kolana
na stare lata
rzucić kogoś na kolana
do trzeciego pokolenia
łusy jak kolano
woda sięgała mu do kolan

KOLO:

kolo Štěstěny
páté kolo u vozu
křičet na celé kolo
čestné kolo
ruské kolo

koło fortuny
piąte koło u wozu
krzyczeć na całe gardło
runda honorowa
diabelski młyn

KOLONA:

pátá kolona

piąta kolumna

KONEC:

být s trpělivostí u konce
na druhém konci města
od začátku do konce
třetí od konce
rychlý konec
šel by na konec světa

tracić cierpliwość
na drugim końcu miasta
od początku do końca
trzeci od końca
szybki koniec
poszedłby na koniec świata

blíží se konec
nemá to konce
to je konec
vzít něco z druhého konce
vzít něco za špatný konec
konec dobrý, všechno dobré
lepší hrůzný konec než hrůza bez konce

KONEV:

leje jako z konve

KONKURENCE:

konkurence nespí

KONTINENT:

starý kontinent
černý kontinent

KOPAT:

kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá

KOPYTO:

dělat všechno na jedno kopyto

KORYTO:

být u koryta
dostat se ke korytu

KOST:

do morku kostí
promrzlý na kost
protáhnout si kosti

KOSTKA:

kostky jsou vrženy

KOŠ:

dát košem
dostat košem

KOŠILE:

zvyk je železná košile
bližší košile než kabát
hnědé košile
černé košile

KOŠTĚ:

nové koště dobře mete

KOTNÍK:

nesahá mu ani po kotníky

KOUPEL:

krvavá koupel

KOUPIT:

koupit za babku
koupit zajíce v pytli

zblíza się koniec
to nigdy się nie skończy
to koniec
zabrać się do czegoś w inny sposób
zabrać się do czegoś w niewłaściwy sposób
wszystko dobre, co się dobrze kończy
lepszy straszny koniec niż strach bez końca

leje jak z cebra

konkurencja nie śpi

stary kontynent
czarny kontynent

kto pod kim dołki kopie, ten sam w nie wpada

robić wszystko na jedno kopyto

być przy korycie
dostać się do koryta

do szpiku kości
zmarznięty na kość
rozprostować kości

kostki zostały rzucone

dać kosza
dostać kosza

przyzwyczajenie jest drugą naturą
bliższa koszula ciału niż sukmana
brunatne koszule /*naziści*/
czarne koszule /*włoscy faszyści*/

nowa miotła dobrze zmiata

nie dorasta mu nawet do pięt

krwawa łaźnia

kupić za bezcen
kupić kota w worku

KOUSEK:

husarský kousek
mistrovský kousek
nemá ani kouska rozumu

wyczyn
majstersztyk
nie ma rozumu za grosz

KOUT:

zapadlý venkovský kout
znát každý kout

dziura zabita deskami
znać każdy kąt

KOUZLO:

kouzlo vyprchalo

czar prysł

KOZA:

rozumět něčemu jako koza petrželi
vlk se nažral a koza zůstala celá

znać się na czymś jak kura na pieprzu
wilk syty i owca cała

KOZEL:

střelit kozla

palnąć byka

KRAJ:

teplé kraje
kolik krajů, tolik obyčejů
být z laciného kraje

ciepłe kraje
co kraj, to obyczaj
chcieć wszystko za darmo

KRAJINA:

měsíční krajina

krajobraz księżycowy

KRAJNOST:

upadat z krajnosti do krajnosti

wpadać z jednej skrajności w drugą

KRÁL:

král střelců
král zvířat
mezi slepými jednooký králem

(*sport.*) król strzelców
król zwierząt
na bezrybiu i rak ryba

KRÁLÍK:

pokusný králík
množit se jako králíci

królik doświadczalny
mnożyć się jak króliki

KRÁVA:

dojná kráva
svatá kráva

dojna krowa
święta krowa

KREV:

bouřit krev
člověk z masa a krve
zbít do krve
modrá krev
mít něco v krvi
potit krev
přejít do krve
to mu pije krev
smýt pohanu krví
krev v něm vzkypěla
mít krev na rukou
louže krve
do krve se urazit
mít horkou krev
pění se mu krev
krev není voda

burzyć krew
człowiek z krwi i kości
pobić/zbić do krwi
błękitna krew
mieć coś we krwi
wypruć flaki
wejść w krew
to mu psuje krew
zmyć hańbę krwią
krew w nim zawrzała
mieć krew na rękach
kałuža krwi
obrazić się na śmierć i życie
być w gorącej wodzie kąpanym
burzy się mu krew
krew nie woda

KRITIKA:

být pod vší kritikou
být v palbě kritiky
vlna kritiky

być poniżej krytyki
znaleźć się w ogniu krytyki
fala krytyki

KRIZE:

krize totožnosti
krize středního věku

kryzys tożsamości
kryzys wieku średniego

KRK:

mít nůž na krku
padnout někomu kolem krku
mít něčeho až po krk
vězet v dluzích po krk
škrábe mě v krku
buvolí krk
ať už to máme z krku
jsem v tom až po krk
leze mi to krkem
mám padesátku na krku
mít něco z krku
žaludek mi stoupl do krku

mieć nóż na gardle
rzucić się komuś na szyję
mieć czegoś po dziurki w nosie
tkwić w długach po uszy
drapie mnie w gardle
szeroki kark
miejmy to z głowy
jestem w tym po uszy
wychodzi mi to bokiem
mam pięćdziesiątkę na karku
mieć coś z głowy
żołądek podszedł mi do gardła

KROK:

učinit chybný krok
dělat první kroky
zpomalit krok
zrychlit krok
udělat první krok
na každém kroku
krok za krokem
kroky se vzdalují
držet hubu a krok
krok do neznáma
krok kupředu
krok zpátky

zrobić fałszywy krok
stawiać pierwsze kroki
zwolnić kroku
przyspieszyć kroku
zrobić pierwszy krok
na każdym kroku
krok za krokiem
kroki się oddalają
siedzieć cicho i robić swoje
krok w nieznane
krok do przodu
krok do tyłu

KRUH:

bludný/začarovaný kruh

błędne koło

KŘEST:

křest ohněm
křest knihy
křest lodi

chrzest ogniem
chrzest książki
chrzest statku

KŘÍŽ:

udělat nad někým kříž
bát se někoho jako čert kříže

postawić na kimś krzyżyk
bać się kogoś jak diabeł święconej wody

KŘÍŽEM:

křížem krážem

wzdłuż i wszerz

KUŇ:

bílý kůň
okřídlený kůň
trojský kůň
darovanému koni na zuby nekoukej

słup /podstawiona osoba/
pegaz
koń trojański
darowanemu koniowi nie zagłada się w zęby

KUS:

dobrý kus cesty
přijít na kus řeči
vidět kus světa
udělat kus práce
je to kus darebáka
dělat psí kusy
kus po kuse
v jednom kuse
nemá kus odpovědnosti

KŮŽE:

mít hroší kůži
promoknout až na kůži
vyváznout se zdravou kůží
dostat se někomu pod kůži
kost a kůže
líná kůže
vyletět z kůže
vyprášit někomu kůži
husí kůže
ležet na líné kůži
nechtěl bych být v tvé kůži
neprodám svou kůži lacino
pocítil to na vlastní kůži

LÁMAT:

lámat kopí za něco
lámat jazyk

LÁSKA:

láska prochází žaludkem
hnízdečko lásky
byl opilý láskou
láska hory přenáší
láska k bližnímu
platonická láska
stará láska nerezaví
láska je slepá
láska se nedá vynutit

LEBKA:

lovci lebek

LED:

prolomit ledy

LEDOVEC:

špička ledovce

LEGRACE:

dělat si z někoho legraci

LEHKÝ:

lehce nabyt, lehce pozbyl
ono se to lehce řekne
lehké drogy
lehce vydělané peníze
s lehkým srdcem

dobry kawał drogi
wpaść na pogaduszki
zobaczyć kawał świata
odwalić/wykonać kawał roboty
to kawał łobuza
robić figle/psikusy
kawałek po kawałku
bez przerwy
nie ma za grosz odpowiedzialności

być gruboskórnym
przemoknąć do suchej nitki
ujść z czegoś cało
dobrać się komuś do skóry
skóra i kość /o kimś bardzo chudym/
leń, obibok
wyskoczyć ze skóry
przetrzepać komuś skórę
gęsia skórka
leżeć do góry brzuchem
nie chciałbym być w twojej skórze
tanio skóry nie sprzedam
odczuł to na własnej skórze

kruszyć kopie o coś
kaleczyć język

przez żołądek do serca
gniazdko miłości
był pijany miłością
miłość przenosi góry
miłość do bliźniego
platoniczna miłość
stara miłość nie rdzewieje
miłość jest ślepa
miłości nie można wymusić

łowcy głów

przełamać (pierwsze) lody

wierzchołek góry lodowej

robić/stroić sobie z kogoś żarty/jaja

łatwo przyszło, łatwo poszło
łatwo powiedzieć
miękkie narkotyki
łatwo zarobione pieniądze
z lekkim sercem

LEHNOUT SI:

jak si kdo ustele, tak si také lehne

jak sobie pościelesz, tak się wyśpisz

LÉK:

proti věku není lék
lék na všechno
smích je nejlepší lék

na starość nie ma lekarstwa
lek na wszystko
śmiejch jest najlepszym lekarstwem

LES:

pro stromy nevidí les
když se kácí les, létají třísky

drzewa zasłaniają mu las
gdzie drwa rąbią, tam wióry lecą

LÉTO:

babí léto
být v letech
v květu let
v nejlepších letech
jít do let
být sto let za opicemi
známe se už léta

babie lato
być w podeszłym wieku
w kwiecie wieku
w sile wieku
starzeć się
być sto lat za Murzynami
znamy się od lat

LEV:

lev salonů

lew salonów

LEVICE:

levice neví, co dělá pravice

nie wie lewica, co robi/czyni prawica

LÉZT:

leze na mě chřipka
lézt na nervy
lézt někomu do zadku

łapie mnie grypa
działać na nerwy
lizać komuś tyłek

LEŽ:

uchýlit se ke lži
detektor lži
lež jako věž
malá lež
nevinná lež
stokrát opakovaná lež se stává pravdou

uciec się do kłamstwa
wykrywacz kłamstw
wierutne kłamstwo
małe kłamstewko
małe kłamstewko, niewinne kłamstwo
kłamstwo powtarzane sto razy staje się
prawdą

LHÁT:

lhát jako když tiskne
lhát si do kapsy
čísla nelžou
lhal, až se hory zelenaly
lže, až se mu od úst práší

kłamać jak z nut
okłamywać samego siebie
liczby nie kłamią
kłamał jak najęty
kłamie, až się za nim kurzy

LICHOTKA:

předcházet se v lichotkách

prześcigać się w komplementach

LIST:

obracet list
list se obrátil

zmieniać temat
karta się odwróciła

LIŠKA:

každá liška svůj ocas chválí
tam, kde lišky dávají dobrou noc
mazaný jako liška

każda lizka swój ogon chwali
tam, gdzie diabeł mówi dobranoc
sprytny jak lis

LOKET:

ukázat někomu, zač je toho loket
dělat něco na dlouhé lokte
chovat dítě na loktech
mít ostré lokty

pokázat komuś, gdzie raki zimują
robić coś w żółwym tempie
nosić dziecko na ręku
rozpychać się łokciami

LOVIT:

lovit bobřika

nabrać wody w usta

LOUČ:

huben jako louč

chudy jak szczapa

LOUŽE:

dostat se z blta do louže
louže krve

wpaść z deszczu pod rynn
kałuža krwi

MK:

nevěřm tomu ani za mk
lid jako mku

nie wierz w to ani za grosz
ludzi jak mrówek

MASKA:

odhodit masku
sejmout masku

zrzucić mask
zdjć mask

MSLO:

mt mslo na hlav
jde to jako po msle

mieć coś na sumieniu
idzie to jak po maśle/jak z ptka

MAST:

všemi mastmi mazan

kuty na cztery nogi

MEČ:

Damoklv meč

miecz Damoklesa

MED:

to není ždn med
zem oplvajc mlékem a medem

to nic przyjemnego
kraina mlekiem i miodem płynąca

MEDAILE:

bramborov medaile

czwarte miejsce

MEDVD:

nerozdlujme kži medvda, kter ješt bh po lese

nie dziel skóry na niedźwiedziu

MŘIT:

dvakrát mř, jednou řež
mřit zrakem
mřit sly

najpierw pomysl, potem zrb
mierzyć wzrokiem
mierzyć sly

MSTO:

msto, kter nikdy nesp
včné msto
msto andl

miasto, które nigdy nie sp
wieczne miasto /Rzym/
miasto aniołów

METR:

mřit dvojm metrem

stosować podwójne standardy

MEZEK:

dřt jako mezek
tvrdohlav/paličat jako mezek

harować jak wł
uparty jak osioł

MÍČ:

lovit míč ze sítě

wyciągać piłkę z bramki

MINISTR:

ministr bez portfeje

minister bez teki

MINOUT (SE):

minout se (s) povoláním
minout se s účinkem

minąc się z powołaniem
minąc się z celem

MINULOST:

temná minulost
divoká minulost
vymazat minulost

ciemna przeszłość
burzliwa przeszłość
wymazać przeszłość

MÍNĚNÍ:

veřejné mínění

opinia publiczna

MINUTA:

propustit někoho na minutu
přišel na minutu
je za pět minut dvanáct

zwolnić kogoś w trybie natychmiastowym
przyszedł co do minuty
jest za pięć dwunasta

MÍR:

holubice míru
dýmka míru
křehký mír

gołąbek pokoju
fajka pokoju
kruchy pokój

MÍRA:

zachovat míru
do jisté míry
nepatrnou měrou

zachować umiar
do pewnego stopnia
w nieznacznym stopniu

MÍSTEČKO:

teplé místečko

ciepła posadka

MÍSTO:

mít hlavu na pravém místě
to je člověk na svém místě
hnout z místa

mieć głowę na karku
właściwy człowiek na właściwym miejscu
ruszyć z miejsca

MISTR:

mistr pera
žák předčil mistra
i mistr (tesař) se utne
cvičení dělá mistra

mistrz pióra
uczeń przerósł mistrza
koń ma cztery nogi i też się potknie
trening czyni mistrza

MÍT:

mít se jako v bavlnce
mít rád
mít strach
mít pravdu
mít na zřeteli
mít za ušima

mieć się jak u Pana Boga za piecem
lubić, kochać
bać się
mieć rację
mieć na względzie
być kutym na cztery nogi

MIZINA:

být na mizině
přijít na mizinu

być w nędzy
zejść na dziady

MLČET:

přejít něco mlčením
mlčet jako hrob/ryba
mlčení znamená souhlas

pominać coś milczeniem
milczec jak grób/ryba
milczenie oznacza zgodę

MLÉKO:

země oplývající mlékem a medem
plakat nad rozlitym mlékem

kraina mlekiem i miodem płynąca
płakać nad rozlanym mlekiem

MLHA:

londýnská mlha
vidět něco jako v mlze
vidět skrze mlhu

londyńska mgła
widzieć coś jak przez mgłę
widzieć przez mgłę

MLUVIT:

mluvit páté přes deváté
mluvit kolem dokola
mluvit bez obalu
mluvit do větru
mluvit z cesty
mluvit na půl úst
neumíš mluvit?
mluv sám za sebe
to mluví samo za sebe

mówić piąte przez dziesiąte
powtarzać coś w kółko
mówić bez ogródek
mówić na wiatr
mówić od rzeczy
mówić półgębkiem
nie umiesz mówić?
mów sam za siebie
to mówi samo za siebie

MLÝN:

bojovat s větrnými mlýny
Boží mlýny melou pomalu, ale jistě

walczyć z wiatrakami
Boże młyny mielą powoli, ale
sprawiedliwie/dokładnie

MOC:

vyšší moc

siła wyższa

MÓDA:

poslední výkřik módy
vycházet z módy

ostatni krzyk mody
wychodzić z mody

MOŘE:

jako kapka v moři

jak kropla w morzu

MOST:

bořit/pálit mosty za sebou
spát pod mostem

palić za sobą mosty
spać pod mostem

MOUCHA:

lidí jako much
dotěrný jako moucha

ludzi jak mrówek
natrętny jak mucha

MOZEK:

vymýt mozek
odliv mozků
mít ptačí mozek
vrtá mu mozem
je mozem celé firmy

wyprać mózg
drenaż mózgów
mieć ptasi mózdzek
chodzi mu po głowie
jest mózgiem całej firmy

MRAK:

obloha byla jeden mrak
olověný mrak
stahují se nad ním mraky

niebo było zasnuté chmurami
ołowiana chmura
gromadzą się nad nim chmury

MRÁZ:

mráz až do morku kostí
mráz sevřel Polsko

mróz przejmuje aż do kości
mróz skuł Polskę

MRTVOLA:

jen přes mou mrtvolu
jít přes mrtvoly
živá mrtvola

po moim trupie
iść po trupach
żywy/chodzący trup

MRTVÝ:

jednání uvázla na mrtvém bodě
o mrtvých jen dobře

negocjacje utknęły w martwym punkcie
o zmarłych dobrze albo wcale

MUK:

nikomu ani muk!

nikomu ani słowa!

MUZIKA:

za málo peněz málo muziky
kočičí muzika

jaka płaca, taka muzyka
kocia muzyka

MUŽ:

ledoví muži
pravý muž
muž činu
jako jeden muž
hadí muž

zimni ogrodnicy
prawdziwy mężczyzna
człowiek czynu
jak jeden mąż
człowiek wąż

MYSL:

bystrá mysl
těžká mysl
sejde z očí, sejde z mysli
být dobré mysli
klesat na mysli
veselá mysl půl zdraví

bystrość umysłu
melancholia
co z oczu, to i z serca
być dobrej myśli
upadać na duchu
śmiech to zdrowie

MYŠ:

chudý jako kostelní myš
šedá myš, šedá myška
tuctová myš
hrát si s někým jako kočka s myší
když kocour není doma, myši mají pré
mokry jako myš
tichý jako myš
zpcený jako myš

biedny jak mysz kościelna
szara myszka
szara myszka
bawić się z kimś w kotka i myszkę
gdy kota nie ma w domu, myszy tańczą
mokry jak mysz
cichy jak trusia
mokry/Spocony jak mysz

MYŠLENKA:

vůdčí myšlenka
černé myšlenky
hlavou jí prolétla myšlenka, že
zápasit s myšlenkami

myśl przewodnia
czarne myśli
przez głowę przeszła jej myśl, że
bić się z myślami

NABÍDKA:

nabídka, která se nedá odmítnout

oferta nie do odrzucenia

NADĚJE:

svítla nám naděje
nevzdat se naděje
klamná naděje
kojit se blahou nadějí
naděje hasne

zaświtała nam nadzieja
nie stracić nadziei
złudna nadzieja
żywić błogą nadzieję
nadzieja gaśnie

paprsek naděje
poslední naděje
stín naděje
v jeho mysli svitla naděje
zhasla poslední naděje
naděje umírá poslední

NADROBIT:

co sis nadrobil, to si taky sněž

NÁHODA:

čirá náhoda
pouhá náhoda
pouhou náhodou
shoda náhod

NÁLADA:

hřbitovní nálada
chmurná nálada
pohřební nálada

NÁMAHA:

nestojí to za námahu
nelitovat námahy

NAPOSLED:

poprvé a naposled
kdo se směje naposled, ten se směje nejlíp

NARODIT SE:

narodit se podruhé

NÁZOR:

ostrá výměna názorů

NEBE:

to je nebe a dudy
vynášet do nebe
chválit do nebe
obracet oči k nebi
žádný učený z nebe nespádá
blesk z čistého nebe

NEGRAMOTNOST:

sekundární negramotnost
funkční negramotnost

NECHAT (SI):

nechat někoho na holičkách
nechat si něco pro sebe

NEMILOST:

upadnout v nemilost
vzdát se na milost a nemilost

NENÁVIST:

čiší z něho nenávist
nenávist až za hrob
zaslepený nenávistí
dát průchod nenávisti

promyk nadzei
ostatnia nadzieja
cień nadziei
nadzieja zaświtała w jego umyśle
zgasła ostatnia nadzieja
nadzieja umiera ostatnia

wypij piwo, któregoś nawarzył

zupełny przypadek
czysty przypadek
zupełnym przypadkiem
zbieg okoliczności

pogrzebowy nastrój
pochmurny nastrój
pogrzebowy nastrój

szkoda fatygi/ nie warto się męczyć
nie żałować trudu/ nie szczędzić wysiłku

po raz pierwszy i ostatni
ten się śmieje, kto się śmieje ostatni

urodzić się po raz drugi

ostra wymiana zdań

to pasuje jak pięść do oka
wnosić pod niebiosa
wychwalać pod niebiosa
zwracać oczy ku niebu
nikt nie urodził się geniuszem
grom z jasnego nieba

analfabetyzm wtórny
analfabetyzm funkcjonalny

zostawić kogoś na lodzie
zachować coś dla siebie /nie mówić o czymś/

popaść w niełaskę
zdać się na łaskę i niełaskę

zionie nienawiścią
dozgonna nienawiść
zaślepiiony nienawiścią
dać upust nienawiści

nenávist z tebe až sálá
sžirá ho nenávist

NEPŘÍTEL:

veřejný nepřítel
nepřítel číslo jedna
neviditelný nepřítel
nepřál bych to ani největšímu nepříteli

NERV:

jít na nervy
mít silné nervy
nemá na to nervy
mít ocelové nervy
mít železné nervy
ruply mu nervy
hromádka nervů
lézt na nervy
uzlíček nervů
válka nervů

NĚST:

šel, kam ho nohy nesly

NEŠTĚSTÍ:

líná huba holé neštěstí
neštěstí nechodí nikdy samo
potkalo/stihlo ho neštěstí
může hovořit o štěstí v neštěstí
vypadat jako hromádka neštěstí

NEVINNÝ:

nevinný úsměv
nevinný žert

NIC:

lepší něco než nic
nic ve zlém
to nestojí za nic
je mi na nic
z ničeho nic
nedá se nic dělat
nic není zadarmo
mnoho povyku pro nic

NIKDO:

nikdo není dokonalý
nikdo není nenahraditelný

NITKA:

nenechat na někom nitku suchou

NOC:

tam, kde dávají lišky dobrou noc
to je jako den a noc
ve dne i v noci
známost na jednu noc

až tryska od ciebie nienawiścią
zžera go nienawiść

wróg publiczny
wróg numer jeden
niewidzialny wróg
nie życzyłbym tego największemu wrogowi

działać na nerwy
mieć mocne nerwy
to nie na jego nerwy
mieć nerwy ze stali
mieć nerwy z żelaza
puściły mu nerwy
kłębek nerwów
działać na nerwy
kłębek nerwów
wojna nerwów

poszedł, dokąd go nogi poniosły

kto pyta, nie błądzi
nieszczęścia chodzą parami
spotkało go nieszczęście
może mówić o szczęściu w nieszczęściu
wyglądać jak obraz nędzy i rozpaczy

niewinny uśmiech
niewinny żart

lepiej coś niż nic
nie gniewaj się
to nic nie jest warte
robi mi się niedobrze
ni stąd, ni zowąd
nie da się nic zrobić
nie ma nic za darmo
wiele hałasu o nic

nie ma ludzi doskonałych
nie ma ludzi niezastąpionych

nie zostawić na kimś suchej nitki

tam, gdzie diabeł mówi dobranoc
to jest jak dzień i noc
dnem i nocą
znajomość na jedną noc

NOHA:

mít nohy jako cent
utíkal, co mu nohy stačily
pracovat na volné noze
házet klacky pod nohy
mít nohy jako čáp
obrátit byt vzhůru nohama
postavit se na vlastní nohy
nebyla tam ani noha
nohy ji nesly samy
všechno bylo vzhůru nohama
hoří mu půda pod nohama
být jednou nohou v hrobě

mieć nogi z łożowiu
uciekać, co sił w nogach
pracować na wolnej stopie
rzucać kłody pod nogi
mieć bocianie nogi
obrócić mieszkanie do góry nogami
stanąć na (własne) nogi
nie było tam żywej duszy
nogi same ją niosły
wszystko było wywrócone do góry nogami
ziemia pali mu się pod nogami
być jedną nogą w grobie

NOS:

bručet si pod nos
věšet někomu bulíky na nos
nosit nos vysoko
odejít s dlouhým nosem
strkat do něčeho nos
vodit za nos
upřít nos mezi očima

burczeć pod nosem
wodzić kogoś za nos
zadzierać nosa
odejść z kwitkiem
wtykać nos do czegoś
wodzić za nos
skłamać w żywe oczy

NOUZE:

dělat z nouze ctnost

robić dobrą minę do złej gry

NOVOTA:

vonět novotou

pachnieć nowością

NUDA:

umírat nudou

umierać z nudów

NULA:

vychytat nulu

(*sport.*) zachować czyste konto

NŮŽ:

hnát věc na ostří nože
jsou spolu na nože
nasadit někomu nůž na krk
vrazit nůž do zad

stawiać sprawę na ostrzu noża
są na noże
przystawić komuś nóż do gardła
wbić nóż w plecy

OÁZA:

oáza klidu
daňová oáza
zelená oáza/oáza zeleně
oáza štěstí

oaza spokoju
oaza podatkowa
oaza zieleni
oaza szczęścia

OBĚŤ:

vyžádat si oběti

pochłonać ofiary

OBLIČEJ:

dělat obličej
smát se někomu do obličej
udělat dlouhý obličej

stroić miny
śmiać się komuś prosto w oczy
zrobić kwaśną minę

OBZOR:

mít široké obzory

mieć szerokie horyzonty

OCET:

zůstat na ocet

zostać starą panną

ODPOR:

jít cestou nejmenšího odporu

iść linią najmniejszego oporu

OHEŇ:

křest ohněm
přilévat oleje do ohně
kde je kouř, tam je také oheň

chrzest ogniem
dolewać oliwy do ognia
gdzie jest dym, musi też być ogień

OKAMŽIK:

v posledním okamžiku
v nestřeženém okamžiku

w ostatniej chwili
wykorzystując chwilę nieuwagi

OKNO:

okno do světa
mít okno
měl jsem okno

okno na świat
mieć okienko /w szkole/
urwał mi się film /o luce w pamięci/

OKO:

hlítat někoho očima
obrátit oči v sloup
chovat něco jako oko v hlavě
mít někoho na očích
fotbal lahodný oku
lhát do očí
kam oko dohlédlo
mít klapky na očích
nеспouštět z někoho oči
měl oči jen pro ni
mít oči všude
oko za oko, zub za zub
otevřít (někomu) oči
strach má velké oči
zatmělo se mu před očima
kuří oko
volské oko
střežit jako oko v hlavě
střílet očima
z očí mu šlehají blesky
nezamhouřit oka
vidět pouhým okem
bít do očí
co oči nevidí, srdce nebolí
pastva pro oči
pod bdělým okem
podívat se do očí
vidět na vlastní oči

požerać kogoś oczami
postawić oczy w słup
strzec czegoś jak oka w głowie
mieć kogoś na oku
piłka miła dla oka
kłamać w żywe oczy
jak okiem sięgnąć
mieć klapki na oczach
nie spuszczać z kogoś wzroku
nie mógł się na nią napatrzeć
mieć oczy szeroko otwarte
oko za oko, ząb za ząb
otworzyć (komuś) oczy
strach ma wielkie oczy
pociemniało mu w oczach
odcisk
jajko smażone
strzec jak oka w głowie
strzelać oczyma
z oczu sypią mu się błyskawice
nie zmrużyć oka
widzieć gołym okiem
rzucać się w oczy
czego oczy nie widzą, tego sercu nie żal
uczta dla oczu
pod czujnym okiem
spojrzeć w oczy
widzieć na własne oczy

OMYL:

vyvést z omylu
metoda pokusů a omylů

wyprowadzić z błędu
metoda prób i błędów

OPAKOVAT:

opakovat jako papoušek
dějiny se opakují
už se to nebude opakovat

powtarzać jak papuga
historia się powtarza
juž się to nie powtórzy

OPATRNOST:

opatrnosti není nikdy dost/nikdy nezbývá

ostrožności nigdy za wiele

OPICE:

drzý jako opice

bezczelny jak małpa

OPLÁTKA:

půjčit na věčnou oplátku
půjčku za oplátku

pożyczyć na wielkie oddanie
opłacić pięknym za nadobne

OPONA:

železná opona

żelazna kurtyna

OŘÍŠEK:

tvrdý oříšek

twardy orzech do zgryzienia

OSIKA:

třást se jako osika

trząść się jako osika

OSTRÝ:

ostrá slova
ostrý jako břitva

ostre słowa
ostrý jak brzytwa

OSUD:

krutý osud
pokoušet osud
řízení osudu
nechat/vydat na pospas osudu
osud ho těžce zkoušel
ironie osudu
zlý osud
milosrdenství osudu
nepokoušej osud
osud má mnoho tváří
osud mě potrestal
smířený s osudem
jsou pronásledováni zlým osudem

okrutny los
kusić los
zrządzenie losu
pozostawić/wydać na pastwę losu
los go ciężko doświadczał
ironia losu
niedola
miłosierdzie losu
nie kuś losu
przeznaczenie ma wiele twarzy
los mnie pokarał
pogodzony z losem
prześladuje ich zły los

OTÁZKA:

otázka života a smrti
otázka času
je to jen otázka peněz
být či nebýt, to je otázka
na hloupou otázku hloupá odpověď

kwestia życia i śmierci
kwestia czasu
to tylko kwestia pieniędzy
być albo nie być, oto jest pytanie
na głupie pytanie głupia odpowiedź

OTEC:

přání bývá otcem myšlenky
jaký otec, takový syn
otec národa

potrzeba matką wynalazków
jaki ojciec, taki syn
ojciec narodu

OVCE:

černá ovce rodiny
zbloudilé ovce

czarna owca rodziny
zabłąkane owieczki

OVOCE:

zapovězené ovoce nejlíp chutná

zakazany owoc smakuje najlepiej

PÁD:

pýcha předchází pád
na každý pád
lkarův pád
pády a vzlety

pycha prowadzi do upadku
na wszelki wypadek
upadek lkaru
wzloty i upadki

PAMĚŤ:

blahé paměti
pokud moje paměť sahá
fotografická paměť
vypadlo mi (to) z paměti
dělat něco po paměti
utkvět v paměti

świętej pamięci
dokąd sięga moja pamięć
fotograficzna pamięć
wypadło mi (to) z głowy
robić coś na pamięć
utkwić w pamięci

PÁN:

hrát si na pána
být pánem situace
být pánem svého času
dvěma pánům sloužit
jaký pán, takový kram
náš zákazník, náš pán

udawać pana
być panem sytuacji
być panem swojego czasu
ciągnąć dwie sroki za jeden ogon
jaki pan, taki kram
klient nasz pan

PANDORA:

Pandořina skříňka

puszka Pandory

PAPEŽ:

papežštější než papež

bardziej papieski od papieża

PAPÍR:

cár papíru

świstek papieru

PAROH:

nasadit někomu parohy
mít parohy

przyprawić komuś rogi
mieć/nosić rogi

PAŘEZ:

hluchý jako pařez
mlčet jako pařez
spát jako pařez
stát jako pařez

głuchy jak pień
milczeć jak pień
spać jak kłoda
stać jak słup

PAS:

vosí pas

talia osy

PÁS:

rána pod pás
černý pás

cios poniżej pasa
czarny pas

PATA:

Achillova pata
od hlavy k patě
šlapat někomu na paty
nevytáhne paty z domu
to nemá hlavu ani patu

pięta Achillesa
od stóp do głów
deptać komuś po piętach
nie wytknie nosa z domu
nie ma w tym ani składu, ani ładu

PÁV:

nese se jako páv
pyšný jako páv

puszy się jak paw
dumny jak paw

PEKLO:

horko jako v pekle
změnit se v peklo
projít peklem
prožít peklo
cesta do pekel je dlážděna dobrými úmysly

gorąco jak w piekle
zamienić się w piekło
przejść przez piekło
przeżyć piekło
droga do piekła jest wybrukowana dobrými
chęciami

PENĚŽENKA:

nabitá peněženka
mít prázdnou peněženku

wypchany portfel
mieć pusty portfel

PENÍZ:

mít peněz jako želez
strkat do něčeho mnoho peněz
sedět na penězích
čas jsou peníze
peníze jsou v tahu
peníze na drobná vydání
všechno se točí okolo peněz
praní špinavých peněz
honorit se za peníze
tahat z rodičů peníze
peníze vyhozené oknem
jet po penězích
peníze nesmrdí
peníze vládnou světem
peníze kazí charakter
peníze nejsou všechno

mieć pieniądze jak lodu
pakować w coś dużo pieniędzy
siedzieć na forsie
czas to pieniądz
pieniądze diabli wzięli
pieniądze na drobne wydatki
wszystko kręci się wokół pieniędzy
pranie brudnych pieniędzy
gonić/uganiać się za pieniędzmi
wyciągać pieniądze od rodziców
pieniądze wyrzucone w błoto
lecieć na pieniądze
pieniądze nie śmierdzą
pieniądz rządzi światem
pieniądze psują ludzi
pieniądze to nie wszystko

PERLA:

házet perly sviním

rzucac perły przed wieprze

PERO/PÉRO:

článek z jeho pera
mistr pera
chopit se pera
jedním škrtem pera

artykuł z jego pióra
mistrz pióra
chwycić za pióro
jednym pociągnięciem pióra

PES:

v tom je zakopaný pes
pes je nejlepší přítel člověka
starého psa novým kouskům nenaučíš
venku je, že by psa nevyhnal
věrný jako pes
vypadat jako spráskaný pes
pes, který štěká, nekouše

tu jest pies pogrzebany
pies jest najlepszym przyjacielem człowieka
starego psa nowych sztuczek nie nauczysz
pogoda, że psa z budy by nie wypuścił
wierny jak pies
wyglądać jak zbity pies
pies, który dużo szczeka, nie gryzie

PĚST:

na vlastní pěst
uhodit pěstí do stolu

na własną rękę
uderzyć pięścią w stół

PĚT:

nemá všech pět pohromadě
sebrat svých pět švestek

brakuje mu piątej klepki
spakować swoje manatki

PEVNOST:

létající pevnost

latająca forteca

PILULKA:

spolknout hořkou pilulku

przełknąć gorzką pigułkę

PIRÁT:

silniční pirát/piráť silnic
počítačový pirát

pirat drogowy
pirat komputerowy

PÍSEK:

strkat hlavu do písku

chowac głowę w piasek

PÍSEŇ: labutí píseň	łabędzi śpiew
PLÁČ: je to k pláči	tylko usiąść i płakać
PLANOUT: planout studem planout hněvem	płonąć/palić się ze wstydu pałać gniewem
PLATIT: kdo platí, ten poroučí	kto płaci, ten wymaga
PLÁTNO: veliké plátno malé plátno	duży ekran mały ekran
PLAVBA: panenská plavba	dziewiczy rejs
PLENKA: být v plenkách	być w powijakach
PLYN: rajský plyn	gaz rozweselający
POCTIVOST: s poctivostí nejdál dojdeš	uczciwością najwięcej osiągniesz
POČASÍ: aprílové počasí za každého počasí náladové počasí psí počasí rozmary počasí	kwiecień-plecień bez względu na pogodę kapryśna pogoda pogoda pod psem kaprysy pogody
POČÍTAT: počítat s každou korunou	liczyć się z każdym groszem
PODÍL: lví podíl	lwia część
PODOBNOST: nápadná podobnost	uderzające podobieństwo
PODPATEK: otočit se na podpatku	otoczyć się na pięcie
PODROBNOST: zabíhat do podrobností ušetřit někoho podrobností	wdawać się w szczegóły oszczędzić komuś szczegółów
PODZIM: podzim života sychravý podzim	jesień życia szara jesień

POHÁDKA:

princ z pohádky
jako v pohádce
čekat na prince z pohádky

księżę z bajki
jak w bajce
czekać na księcia z bajki

POHAN:

klít jako pohan

kląć jak szewc

POHLAVÍ:

krásné pohlaví
slabé pohlaví

pleć piękna
słaba pleć

POHLED:

vrhat zamilované pohledy
zkoumavý pohled
baziliščí pohled
láska na první pohled
na první pohled
vrhnout pohled

rzucać zalotne spojrzenia
badawcze spojrzenie
bazyliškowe spojrzenie
miłość od pierwszego wejrzenia
na pierwszy rzut oka
rzucić spojrzenie

POCHOD:

jít husím pochodem

iść gęsiego

POKUŠENÍ:

uvádět v pokušení

wodzić na pokuszenie

POLE:

v širém poli

w szczerym polu

POMALU:

pospíchej pomalu

spiesz się powoli

POPLACH:

bít na poplach
planý poplach

bić na alarm
fałszywy alarm

POŘÁDEK:

dát se do pořádku
být na denním pořádku
něco s tebou není v pořádku
nové pořádky
pořádek je půl života
pořádek musí být

doprowadzić się do porządku
być na porządku dziennym
coś jest z tobą nie tak
nowe porządki
porządek duszą wszystkiego
porządek musi być

POSLEDNÍ:

dozvědět se něco jako poslední
poslední slovo
poslední mohykán
doprovodit někoho na poslední cestě
obdržet poslední pomazání
poslední vůle
poslední budou první

dowiedzieć się o czymś jako ostatni
ostatnie słowo
ostatni mohikanin
towarzyszyć komuś w ostatniej drodze
otrzymać ostatnie namaszczenie
ostatnia wola, testament
ostatni będą pierwszymi

POSTEL:

jít s někým do postele
ležet na smrtelné posteli

iść z kimś do łóżka
leżeć na łożu śmierci

POTOPA:

po nás potopa

po nas choćby potop

POUŠŤ:

hlas volajícího na poušti
pouštní koráb

głos wołającego na puszczy
statek pustyni /*wielbłąd*/

POUTO:

krevní pouta

więzy krwi

POVYK:

mnoho povyku pro nic

wiele hałasu o nic

POZDĚ:

lépe pozdě než vůbec

lepiej późno niż wcale

POZNÁMKA:

jedovatá poznámka
kousavá poznámka

kąśliwa uwaga
uszczypliwa uwaga, kąśliwa uwaga

POŽÁR:

válečný požár

pożoga wojenna

PRÁCE:

práce kvapná málo platná
kus poctivé práce
mít plné ruce práce
nemít nic na práci
práce mu jde od ruky
bez práce nejsou koláče
ruce na práci nechybějí
Sisyfova práce
nejdřív práce, potom zábava
práce šlechtí člověka

co nagle, to po diable
kawał dobrej roboty
mieć pełne ręce roboty
nie mieć nic do roboty
praca pali mu się w rękach
bez pracy nie ma kołaczy
nie brak/brakuje rąk do pracy
Szyfowa praca
najpierw praca, potem zabawa
praca uszlachetnia

PRACOVAT:

kdo nepracuje, ať nejí

kto nie pracuje, ten nie je

PRÁDLO:

prát špinavé prádlo

wyciągać (czyjeś) brudy na światło dzienne

PRACH:

roztlouci na prach
obrátit se v prach a popel

rozbić na proch
w proch się obrócić

PRANÝŘ:

postavit na pranýř

postawić pod pręgierz

PRASE:

mít se jako prase v žitě

czuć się jak pączek w maśle

PRÁŠEK:

být pod prášky

być na lekach

PRÁT SE:

když se dva perou, třetí se směje

gdzie dwóch się bije, tam trzeci korzysta

PRAVDA:

absolutní pravda
čirá pravda
holá pravda
pravda pravdoucí
být na pravdě boží
vyjít s pravdou ven
hořká pravda
hovno pravda
pravda bolí
pravda vítězí
svatá pravda
blázni a děti mluví pravdu
pravda vyjde najevo
drsná pravda
stokrát opakovaná lež se stává pravdou

prawda absolutna
szczera prawda
naga prawda
najprawdziwsza prawda
być na łonie Abrahama
powiedzieć całą prawdę
gorzka prawda
gówno prawda
prawda boli
prawda zwycięży
święta prawda
dzieci i głupcy mówią prawdę
prawda wyjdzie na jaw
brutalna prawda
kłamstwo powtarzane sto razy staje się
prawdą

PRAVIDLO:

výjimka potvrzuje pravidlo

wyjątek potwierdza regułę

PRÁVO:

veškerá práva vyhrazena
pěstní právo
právo silnějšího

wszelkie prawa zastrzeżone
prawo pięści
prawo silniejszego

PROTIKLAD:

protiklady se přitahují

przeciwieństwa się przyciągają

PROROK:

doma není nikdo prorokem

nikt nie jest prorokiem we własnym kraju

PROUTEK:

kouzelný proutek

czarodziejska różdżka

PROVAZ:

táhnout za jeden provaz
každý táhne za jiný provaz

ciągnąć za jeden sznurek
každý ciągnie w swoją stronę

PRSA:

bít se v prsa

bić się w piersi

PRST:

omotat si někoho kolem prstu
strkat prsty do něčeho
vycucat z prstu
hledět někomu na prsty
mít v něčem prsty
pohrozit prstem
prst boží

owinąć sobie kogoś wokół palca
wtykać nos w coś
wyssać z palca
patrzeć komuś na palce
maczać w czymś palce
pogrozić palcem
Boży palec

PRŮTRŽ:

průtrž mračen

oberwanie chmury

PŘÁNÍ:

zbožné přání
přání bývá otcem myšlenky

pobożne życzenie
potrzeba matką wynalazków

PŘICHÁZET:

přicházet do rozpaků
přicházet na mizinu
to nepřichází v úvahu

wpadać w zakłopotanie
schodzić na dziady
to nie wchodzi w grę

PŘIJÍT:

přijít s někým do styku
přijít k rozumu
přijít si na své
přijít do módy
přišlo mi to k smíchu
co má přijít, přijde

nawiązać z kimś kontakt
nabrać rozumu
wyjść na swoje
stać się modnym
wydało mi się to śmieszne
przyjdzie, co ma przyjść

PŘÍLEŽITOST:

příležitost dělá zloděje

okazja czyni złodzieja

PŘÍPAD:

v krajním případě
v opačném případě
v nejhorším případě
v případě potřeby
popřípadě
v tom případě

w ostateczności
w przeciwnym razie
w najgorszym wypadku
w razie potrzeby
ewentualnie
w takim razie/ w tym wypadku

PŘÍRODA:

škola v přírodě
od přírody
hříčka přírody
v lůně přírody
matka příroda
panenská příroda

zielona szkoła
z natury
wybryk natury
na łonie natury
matka natura
dziewicza przyroda

PŘÍSTAV:

bezpečný přístav

bezpieczna przystań

PŘÍTEL:

v nouzi poznáš přítele
čtyřnohý přítel
pes je nejlepší přítel člověka

prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie
czworonożny przyjaciel
pies jest najlepszym przyjacielem człowieka

PTÁČE:

ranní ptáče dál doskáče

kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje

PSYCHÓZA:

davová psychóza

psychoza tłumu

PŮDA:

slova padla na úrodnou půdu
ztrácet pevnou půdu pod nohama
půda mu hoří pod nohama
panenská půda

słowa trafiły na podatny grunt
tracić grunt pod nogami
grunt mu się pali pod nogami
ziemia dziewicza

PUSA:

stát s otevřenou pusou

stać z otwartymi/rozdziawionymi ustami

PYTEL:

házet všechny do jednoho pytle
kupovat zajíce v pytli
tma jako v pytli
stát jak pytel neštěstí
šídlo v pytli neutajíš
na hrubý pytel hrubá záplata

wrzucać wszystkich do jednego worka
kupować kota w worku
ciemno choć oko wykol/jak w grobie
wyglądać jak obraz nędzy i rozpaczy
wyjdzie szydło z worka
jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie

RADOST:

vyskakovat radostí
plakat radostí
radosti i strasti

skakać z radości
płakać z radości
radości i smutki

RÁJ:

ráj na zemi
daňový ráj

raj na ziemi
raj podatkowy

RAK:

ani ryba ani rak

ni pies ni wydra

RAMENO:

krčít rameny

wzruszać ramionami

RÁNA:

rána za ránou
egyptská rána
bez auta ani ránu
jitřít staré rány
lízat si rány
čas zahojí všechny rány

nieszczęście za nieszczęściem
plaga egipska
bez samochodu ani rusz
rozdrapywać stare rany
lizać rany
czas goi rany

RANDE:

rande naslepo/na slepo

randka w ciemno

REPUBLIKA:

banánová republika

bananowa republika

RET:

nemůže to dostat přes rty

nie może mu to przejść przez gardło

RODINA:

být černou ovčí rodiny
být hlava rodiny
děvče z dobré rodiny

być czarną owcą rodziny
być głową rodziny
dziewczyna z dobrego domu

ROH:

vidět až za roh
vzít roha
Amalthein roh

czuć pismo nosem
dać drapaka
róg Amaltei

ROK:

jednou za uherský rok

raz na ruski rok

ROVNÝ:

jako rovný s rovným

jak równy z równym

ROZSUDEK:

Šalamounův rozsudek

Salomonowy wyrok

ROZUM:

nad tím zůstává rozum stát
být s rozumem v koncích
být při dobrém rozumu
to je nad lidský rozum
tahat z někoho rozumu
řídít se zdravým rozumem
selský rozum
hlas rozumu
pomátla se na rozumu
vzít rozum do hrsti
zdravý rozum

to się w głowie nie mieści
odchodzić od zmysłów
być przy zdrowych zmysłach
to przechodzi ludzkie pojęcie
ciągnąć kogoś za język
kierować się zdrowym rozsądkiem
chłopski rozum
głos rozsądku
dostała pomieszania zmysłów
pójść po rozum do głowy
zdrowy rozsądek

RUKA:

být na dosah ruky
mít obě ruce levé
ruka ruku myje
vládnout pevnou rukou
putovat z ruky do ruky
jít ruku v ruce
to je z ruky
žádat o ruku
šermovat rukama
mnout si ruce
podat pomocnou ruku
takového na rukou nosit
mít svázané ruce
vzít spravedlnost do svých rukou

być w zasięgu ręki
mieć dwie lewe ręce
ręka rękę myje
rządzić twardą ręką
przechodzić z rąk do rąk
iść ręka w rękę
to jest nie po drodze
prosić o rękę
wymachiwać rękami
zacierać ręce
wyciągnąć pomocną dłoń
takiego to na rękach nosić
mieć związane ręce
wziąć sprawiedliwość w swoje ręce

RUKÁV:

eso v rukávu

as w rękawie

RUKAVICE:

hodit někomu rukavici
zdvihnout rukavici

rzucić komuś rękawicę
podnieść (rzuconą) rękawicę

RŮŽENKA:

Šípková Růženka

śpiąca królewna

RYBA:

ryba smrdí od hlavy
zdráv jako ryba
mlčet jako ryba
ani ryba, ani rak
cítit se jako ryba na suchu
cítit se jako ryba ve vodě
malá ryba

ryba psuje się od głowy
zdrów jak ryba
milczeć jak ryba
ni pies, ni wydra
czuć się jak ryba na lądzie
czuć się jak ryba w wodzie
płatka /*mało znacząca osoba*/

ŘEČ:

plané řeči
skočit někomu do řeči
přijít na kus řeči
mít plno řečí
řeč těla
najít společnou řeč
to je má řeč

czcze gadanie
przerwać komuś w pół słowa
wpaść na parę słów
lubić dużo gadać
mowa ciała
znaleźć wspólny język
wyjąłeś mi to z ust

ŘEČNÍK:

ohnivý řečník

płomienny mówca

ŘEŠENÍ:

šalamounské řešení

salomonowe rozwiązanie

ŘÍCI:

abych tak řekl
abych pravdu řekl
kdo řekne á, ať řekne také bé
nikdy neříkej nikdy
řici něco naplno

że tak powiem
prawdę mówiąc
kto powiedział a, musi powiedzieć i b
nigdy nie mów nigdy
powiedzieć coś bez ogródek

ŘIDIČ:

sváteční řidič

niedzielny kierowca

SAHAT:

sahat do kapsy
sahat po cizím majetku

sięgać do kieszeni
sięgać po cudze

SCÉNA:

dělat scény

robić sceny

SCESTÍ:

přivést na scestí

sprowadzić na manowce

SEDLO:

vyhodit z sedla

wysadzić z siodła

SEKERA:

zakopat válečnou sekeru

zakopać topór wojenny

SEN:

chodit jako ve snách
spát věčný sen
žít jako ve snu
to mě ani ve snu nenapadlo
továrna na sny
americký sen

chodzić jak we śnie
spać wiecznym snem
żyć jak w śnie
o tym nawet mi się nie śniło
fabryka snów/marzeń
amerykański sen

SETKÁNÍ:

blízké setkání třetího druhu

bliskie spotkanie trzeciego stopnia

SEZÓNA:

mrtvá sezóna
okurková sezóna

martwy sezon
sezon ogórkowy

SCHÁZET:

čím kdo zachází, tím také schází

kto z mieczem wojuje, ten od miecza ginie

SÍLA:

to je nad mé síly
sílou zvyku
vší sílou
vynasnažit se ze všech sil
s vynaložením všech sil
vystačí se silami
být na konci se silami
demonstrace síly

to ponad moje siły
siłą przyzwyczajenia
z całej siły
dołożyć wszelkich starań
nie szczędząc sił
starczy mu sił
być na skraju sił
demonstracja siły

SITUACE:

zachránit situaci
být pánem situace
bezvýchodná situace
patová situace

uratować sytuację
być panem sytuacji
sytuacja bez wyjścia
patowa sytuacja

SKÁLA:

pevný jako skála

twardy jak skała

SLÁMA:

kouká mu sláma z bot

wystaje mu słoma z butów

SLÁVA:

všecka sláva polní tráva
dej mu pánbůh věčnou slávu
marná sláva
sláva mu stoupla do hlavy

wszelka sława szybko mija
Panie świeć nad jego duszą
nie ma rady
woda sodowa uderzyła mu do głowy

SLECH:

ani vidu, ani slechu

ani widu, ani słychu

SLINA:

sliny se mu sbíhají

ślinka mu cieknie

SLON:

slon v porcelánu

śłoń w składzie porcelany

SLOVO:

beze slova
slova se derou na jazyk
chytit někoho za slovo
proud slov
nebýt schopen slova
v pravém slova smyslu
jinými slovy
nezmínit se ani slovem
prohodit pár slov
ujmout se slova
házet slova do větru
nechodit pro slova daleko
čestné slovo
neřící ani slovo
nemám slov
neušlo mu ani slovo
šermování slovy
přerušit někoho uprostřed slova
vymáčknot ze sebe slovo
mít poslední slovo
skoupý na slovo
vzít své slovo zpátky

bez słowa
słowa cisną się na usta
złapać kogoś za słowo
potok słów
nie móc wydobyć z siebie słowa
w ścisłym tego słowa znaczeniu
innymi słowy
nie odezwał się ani słowem
zamienić parę słów
zabrać głos
rzucić słowa na wiatr
nie przebierać w słowach
słowo honoru
nie powiedzieć ani słowa
nie mam słów
nie umknęło mu ani słowo
szermierka słowna
przerwać komuś w pół słowa
wydusić z siebie słowo
mieć ostatnie słowo
małomówny
cofnąć dane słowo

SLUNCE:

nic nového pod sluncem

nic nowego pod słońcem

SLUŽBA:

prokázat někomu medvědí službu

wyświadczyć komuś niedźwiedzią przysługę

SLZA:

polykat slzy
prolévat slzy
dát průchod slzám
utápět se v slzách
slzy dojetí
nechyběly (ani) slzy
hořké slzy
krokodýlí slzy
má slzy na krajíčku
nemít k slzám daleko
potoky slz
pro slzy nevidět

połykać łzy
przelewać łzy
dać upust łzom
zalewać się łzami
łzy wzruszenia
nie brakowało łez
gorzkie łzy
krokodyle łzy
zbiera mu się na płacz
być blisko płaczu
potoki łez
nie widzieć przez łzy

SMÁT SE:

kdo se směje naposled, ten se směje nejlépe

ten się śmieje, kto się śmieje ostatni

SMÍCH:

válet se smíchy
není mu do smíchu
být pro smích
třaskavý smích
vyprsknout smíchy
smích je nejlepší lék

pokładać się ze śmiechu
nie jest mu do śmiechu
być pośmiewiskiem
gromki śmiech
parsknąć śmiechem
śmiech jest najlepszym lekarstwem

SMRT:

továrna na smrt
boj na život a na smrt
cela smrti
náhlá smrt
silnice smrti

fabryka śmierci
walka na śmierć i życie
cela śmierci
(*sport.*) nagła śmierć
droga śmierci

SMRTELNÍK:

obyčejný smrtelník

zwykły śmiertelnik

SMYSL:

smysl pro humor
smysl pro pořádek
smysl života
kolik hlav, tolik smyslů
šestý smysl

poczucie humoru
zamiłowanie do porządku
sens życia
co głowa, to rozum
szósty zmysł

SNÍT:

sním či bdím?

czy to sen, czy jawa?

SOUPEŘ:

papírově slabší soupeř

rywal słabszy na papierze

SPÁT:

chodit spát se slepicemi
nedalo mu to spát
město, které nikdy nespí
spát pod širákem
spí jak miminko
spát jako dudek
spát jako poleno
spát věčný sen
kdo spí, nehřeší

chodzić spać z kurami
spędzało mu to sen z powiek
miasto, które nigdy nie śpi
spać pod gołym niebem
śpi jak niemowlę
spać jak suseł
spać jak kamień
spać wiecznym snem
kto śpi, nie grzeszy

SPRCHA:

ledová/studená sprcha

zimny prysznic, kubeł zimnej wody

SRDCE:

kamenné srdce
bojovné srdce
to mi nepřirostlo k srdci
co na srdci, to na jazyku
spadl mi kámen ze srdce
mít zlaté srdce
mít ze srdce rád
smát se od srdce
udělat něco s těžkým srdcem
mít dobré srdce
mít zaječí srdce
ušlechtilé srdce
vlít někomu odvalu v srdce
vylít si srdce
vzít si rady k srdci

kamienne serce, serce z kamienia
walczne serce
to mi nie przypadło do serca
co na sercu, to na języku
kamień spadł mi z serca
mieć złote serce
kochać całym sercem
śmiać się serdecznie
zrobić coś z ciężkim sercem
mieć dobre serce
mieć zajęcze serce
szlachetne serce
włać odwagę do czyjegoś serca
wylać żale, wygadać się
wziąć sobie rady do serca

SRST:

je mu to proti srsti

jest mu to nie w smak

STÁT:

stát jako opařený
to stojí za podívanou

stać jak rażony piorunem
warto na to popatrzeć

STÉBLO:

tonoucí se stébla chytá

tonący brzytwy się chwyta

STĚNA:

španělská stěna
žít ve čtyřech stěnách
stěny mají uši
bledý jak stěna
házet hrách na stěnu

parawan
żyć w czterech ścianach
ściany mają uszy
blady jak ściana
rzucać grochem o ścianę

STEZKA:

hedvábná stezka/cesta
jantarová stezka/cesta

jedwabny szlak
bursztynowy szlak

STÍN:

bát se svého stínu
vrhat na něco stín
stín podezření
zůstávat ve stínu

bać się własnego cienia
rzucać na coś cień
cień podejrzenia
pozostawać w cieniu

STÍNOVÝ:

stínový kabinet

gabinet cieni

STRACH:

neznat strach
strach má velké oči
strachy na lachy

nie znać strachu
strach ma wielkie oczy
strachy na lachy

STRAKA:

krást jako straka

kraść jak sroka

STRANA:

každá mince má dvě strany
vzít někoho stranou

každý medal ma dwie strony
wziąć kogoś na bok

STRÁNKA:

stinná stránka
světlá stránka

ciemna strona
jasna strona

STROJ:

stroj na zabíjení
stroj na peníze

maszyna do zabijania
maszynka do robienia pieniędzy

STRUNA:

uhodit na pravou strunu

uderzyć we właściwą strunę

STŘECHA:

bydlet pod jednou střechou
mít střechu nad hlavou
hned je oheň na střeše
střecha světa

mieszkać pod jednym dachem
mieć dach nad głową
awantura wisi w powietrzu
dach świata

STŘELA:

bludná střela

zabłąkany pocisk

STŘET:

střet zájmů

konflikt interesów

STŘÍBRO:

mluviti stříbro, mlčeti zlato
živé stříbro

mowa jest srebrem, milczenie złotem
żywe srebro

STUD:

šořet studem

spalić się ze wstydu

SVATBA:

stříbrná svatba
zlatá svatba
diamantová svatba

srebrne gody
złote gody
diamentowe gody

SVĚDEK:

korunní svědek

świadek koronny

SVĚDOMÍ:

naslouchat hlasu svědomí
obtěžkat svědomí vinou
mít čisté svědomí
mít špatné svědomí
mít něco na svědomí
vězeň svědomí
podle/dle svého svědomí
čisté svědomí je nejměkčí polštář

słuchać głosu sumienia
obciążyć sumienie winą
mieć czyste sumienie
mieć nieczyste sumienie
mieć coś na sumieniu
więzień sumienia
zgodnie z własnym sumieniem
czyste sumienie jest najlepszą poduszką

SVĚT:

odejít ze světa
co svět světem stojí
to svět neviděl
přijít na svět
země třetího světa
neznat svět
zhroutil se mi svět

zejść ze świata
jak/póki świat światem
tego świat nie widział
przyjść na świat
kraje trzeciego świata
nie znać świata /być niedoświadczonym/
zawalił się mi/mój świat

snímky obletěly svět
konec světa
střecha světa
pupek světa
svět se mění
výběr světa

zdjęcia obleciały świat
koniec świata
dach świata
pępek świata
świat się zmienia
reszta świata (*drużyna*)

SVĚTLO:

světlo na konci tunelu

światelko na końcu tunelu

SYTÝ:

sytý hladovému nevěří

syty głodnego nie zrozumie

ŠACH:

držet někoho v šachu

trzymać kogoś w szachu

ŠANCE:

dát druhou šanci
dostat od života druhou šanci
poslední šance

dać drugą szansę
dostać od życia drugą szansę
ostatnia szansa

ŠATY:

šaty dělají člověka

szata czyni człowieka / jak cię widzą, tak cię piszą

ŠEDÝ:

šedé buňky

szare komórki

ŠVEC:

ševče, drž se svého kopyta

pilnuj szewcze swojego kopyta

ŠITÝ:

je to na něj jako šitý

pasuje to na niego jak ulał

ŠKODA:

nadělat víc škody než užitku

zrobić więcej szkody niż pożytku

ŠKODIT:

všeho moc škodí

co za dużo, to niezdrowo

ŠKOLA:

být ze staré školy
chodit za školu
škola v přírodě
škola života

być starej daty
chodzić na wagary / wagarować
zielona szkoła
szkoła życia

ŠTĚSTÍ:

každý svého štěstí strůjcem
mít na sebe štěstí
zkoušet štěstí
úsměv štěstí
kousek štěstí
scházel jim kousek štěstí
mít víc štěstí než rozumu
hloupí mají štěstí
odvážnému štěstí přeje

každý jest kowalem własnego losu
mieć do siebie szczęście
próbować szczęścia
uśmiech fortuny
łut szczęścia, odrobina szczęścia
brakowało im odrobiny szczęścia
mieć więcej szczęścia niż rozumu
głupi ma zawsze szczęście
szczęście sprzyja odważnym

ŠTÍT:

živý štít

żywa tarcza

ŠUPLÍK: psát do šuplíku	pisać do szuflady
TAJEMSTVÍ: poodhrnout cíp tajemství	uchylić rąbka tajemnicy
TALÍŘ: létající talíř	latający talerz
TANK: binec jako v tanku	burdel na kółkach
TEČKA: znát do poslední tečky neslevit ani tečku	znać na wylot nie popuścić ani na jotę
TELE: koukat jako tele na nová vrata zlaté tele	patrzeć jak ciele na malowane wrota złoty cielec
TĚLO: tělem a duší dát někomu do těla držet si někoho od těla v zdravém těle zdravý duch duch je sice ochotný, ale tělo slabé	duszą i ciałem /o przedstawicielu zawodu/ dać komuś w kość trzymać kogoś na dystans w zdrowym ciele zdrowy duch duch ochoczy, ale ciało mdłe
TEORIE: teorie spiknutí	teoria spiskowa
TĚSTO: jsou z jiného těsta	są ulepieni z innej gliny
TICHO: minuta ticha hrobové ticho	minuta ciszy grobowa cisza
TICHOST: udělat něco v tichosti	zrobić coś po cichu
TIGR: asijský tygr papírový tygr	azjatycki tygrys papierowy tygrys
TMA: pod svícnem bývá největší tma pod rouškou tmy	najciemniej (jest) pod latarnią pod osłoną ciemności
TOMÁŠ: nevěřící Tomáš	niewierny Tomasz
TOVÁRNA: kouřit jako továrna továrna na sny továrna na smrt	palić jak lokomotywa fabryka snów/marzeń fabryka śmierci

TRH:

nést svou kůži na trh
 chodit se vším na trh
 černý trh
 býčí trh
 medvědí trh
 bleší trh

nadstawiać karku
 trąbić o wszystkim na lewo i prawo
 czarny rynek
 (*ekon.*) rynek byka, hossa
 (*ekon.*) rynek niedźwiedzia, bessa
 pchli targ

TRN:

být někomu trnem v oku

być komuś solą w oku

TRNÍ:

není růže bez trní
 sedět jako na trní

nie ma róży bez kolców
 siedzieć jak na szpilkach

TROJÚHELNÍK:

bermudský trojúhelník
 milostný trojúhelník

trójkąt bermudzki
 trójkąt miłosny

TROSKA:

lidská troska

wrak człowieka

TRPĚLIVOST:

pohár trpělivosti přetekl
 mít andělskou trpělivost
 obrnit se trpělivostí

miarka się przebrała
 mieć anielską cierpliwość
 uzbroić się w cierpliwość

TVÁŘ:

kyselá tvář
 tvář města
 v potu tváře
 ukázat svou pravou tvář
 ztratit tvář
 známá tvář
 titulní tvář

kwaśna mina
 oblicze miasta
 w pocie czoła
 pokazać swoje prawdziwe oblicze
 stracić twarz /*reputację*/
 1. znana twarz 2. znajoma twarz
 twarz z okładki

ÚČEL:

účel světi prostředky

cel uświęca środki

ÚČET:

mít s někým nevyřízené účty
 žít na cizí účet
 vyřídit si s někým účty
 bavit se na cizí účet
 kolo na účet podniku

mieć z kimś niewyrównane rachunki
 żyć na cudzy rachunek
 wyrównać z kimś rachunki
 bawić się czyimś kosztem
 kolejka na koszt firmy

UDĚLAT:

udělat dlouhý obličej
 udělat se na krásno

zrobić kwaśną minę
 zrobić się na bóstwo

ÚDOLÍ:

slzavé údolí

padół łez

UCHO:

natahovat uši
 sedět si na uších
 zapsat si za uši
 zamilovat se po uši
 mít za ušima
 vězet po uši v dluzích

nastawiać uszu
 puszczać mimo uszu
dobrze sobie zapamiętać
 zakochać się po uszy
 być kutym na cztery łapy/nogi
 tkwić w długach po uszy

jsem jedno ucho
mít vatu v uších

zamieniam się w słuch
mieć watę w uszach (*nie chceć słyszeć*)

ÚKOL:

nevďěčný úkol

niewdzięczne zadanie

ULICE:

octnout se na ulici
vyhodit na ulici
vychovávala ho ulice
děti ulice

znaleźć się na ulicy/bruku
wyrzucić na ulicę/bruk
wychowywała go ulica
dzieci ulicy

ULIČKA:

octnout se v slepé uličce

znaleźć się w ślepej uliczce/w ślepym zaułku

ÚLOHA:

hrát hlavní úlohy
to nehraje žádnou úlohu

grać główną rolę
to nie gra żadnej roli

ÚMYSL:

jednat v dobrém úmyslu
postranní úmysl

działać w dobrej wierze
ukryty zamiar

UPÍR:

energetický upír

wampir energetyczny

UPŘÍMNOST:

odzbrojující upřímnost

rozbrajająca szczerość

ÚSMĚV:

odzbrojující úsměv

rozbrajający uśmiech

ÚSTA:

dát si pozor na ústa
dostat se do lidských úst
mluvit na půl úst
vyletělo mi to z úst

uważać na każde słowo
dostać się na ludzkie języki
mówić półgębkiem
wymknęło mi się (to) (z ust)

USTOUPIT:

moudřejší ustoupí
ustoupit do pozadí

mądry ustąpi (głupszemu)
zejść na dalszy plan

ÚTĚCI:

co se vleče, neuteče
čas utíká
utéci hrobníkovi z lopaty

co się odwlecze, to nie uciecze
czas ucieka
uciec grabarzowi spod łopaty

ÚTĚK:

útěk od skutečnosti

ucieczka od rzeczywistości

UZEL:

gordický uzel

węzeł gordyjski

ÚZKÝ:

být v úzkých
zahnat do úzkých

być w opałach
zapędzić w ślepą uliczkę/ślepy zaułek

VAVŘÍN:

spočívát na vavřínech

spoczywać na laurach

VÁZAT: být vazán přísahou	być związanym przysięgą
VAZBA: zpětná vazba	1.sprężenie zwrotne 2. informacja zwrotna
VDOVEC: slaměný vdovec	słomiany wdowiec
VĚC: to není naše věc věci se mají tak, že... mluvit k věci to je tvoje věc	to nie nasza sprawa sprawy mają się tak, że... mówić do rzeczywistości to twoja sprawa
VĚDĚT: pokud vím dát vědět všichni to vědí moc toho vědět vědět své	o ile mi wiadomo dać znać wszyscy to wiedzą wiedzieć za dużo wiedzieć swoje
VĚDOMÍ: brát na vědomí bez mého vědomí	przyjmować do wiadomości bez mojej wiedzy
VEJCE: Kolumbovo vejce podobají se jako vejce vejci zacházet jako s vejci	jajko Kolumba są podobni do siebie jak dwie krople wody obchodzić się jak z jajkiem
VĚK: pokročilý věk proti věku není léku scházet věkem zlatý věk na věky věků nevypadat na svůj věk	podeszły wiek na starość nie ma lekarstwa <i>stawać się zgrzybiałym</i> złoty wiek na wieki wieków nie wyglądać na swój wiek
VELBLOUD: dělat z komára velblouda	robić z igły widły
VEŘEJNOST: s vyloučením veřejnosti	przy drzwiach zamkniętych/ za zamkniętymi drzwiami
VESNICE: Potěmkinova vesnice španělská vesnice	wioska potiomkinowska czeski film
VEŠ: líný jako veš nasadit někomu veš do kožichu	<i>bardzo leniwy</i> podłożyć komuś świnię
VĚTEV: uřezává si větev, na které sedí	podcina gałąź, na której siedzi
VĚŽ: babylonská věž	wieża Babel

VÍTAT:

vítat s otevřenou náručí

witać z otwartymi ramionami

VÍTEŽSTVÍ:

Pyrrhovo vítězství

pyrrusowe zwycięstwo

VÍTR:

ví, odkud vítr fouká
házet slova do větru
korouhvička ve větru
kdo seje vítr, sklízí bouři

wie, skąd wiatr wieje
rzucac słowa na wiatr
chorągiewka na wietrze
kto sieje wiatr, zbiera burzę

VKUS:

věc vkusu

sprawa gustu

VLAS:

vjet si do vlasů
ani vlas mu nikdo nezkríví
přitažený za vlasy

skoczyć sobie do gardeł
nawet włos mu z głowy nie spadnie
naciągany

VLK:

vlk v rouše beraním
snědl by vlka
mít hlad jako vlk
vlk se nažral a koza zůstala celá
mořský vlk
my o vlku a vlk za humny
kdo chce s vlky býti, musí s nimi výti

wilk w owczej skórce
zjadłby konia z kopytami
być głodnym jak wilk
wilk syty i koza cała
wilk morski
o wilku mowa, a wilk tu
kiedy wejdiesz między wrony, musisz krakać
tak jak one

VODA:

mnoho vody uplynulo
růst jako z vody
tichá voda břehy mele
to je voda na jeho mlýn

wiele wody upłynęło
rosnąć jak na drożdżach
cicha woda brzegi rwie
to woda na jego młyn

VOUS:

usmívat se pod vousy

uśmiechać się pod wąsem

VRABEC:

lepší vrabec v hrsti než holub na střeše
už o tom cvrlikají vrabci na střeše

lepší wróbel w garści niż gołąb na dachu
juž o tym ćwierkają wróble na dachu

VRÁNA:

vrána vráně oči nevyklove
bílá vrána

kruk krukovi oka nie wykole
biały kruk

VRÁTKA:

pamatovat si na zadní vrátka

zostawić sobie otwartą furtkę

VRCHOL:

to je vrchol všeho!

to szczyt wszystkiego!// to przechodzi ludzkie
pojęcie!

VSTÁT:

vstát levou nohou napřed
vstát z mrtvých

wstać lewą nogą
z martwychwstać

VŠECHNO:

všeho moc škodí
všechno vzal čert
nade vše
a ke všemu
do třetice všeho dobrého

co za dužo, to niezdrawo
wszystko diabli wzięli
nade wszystko
a ponadto
do trzech razy sztuka

VŠICHNI:

jeden za všechny a všichni za jednoho
všichni do jednoho

jeden za wszystkich, wszyscy za jednego
wszyscy co do jednego

VTIP:

vousatý vtip
hrát bez vtipu
řízný vtip
lechtivý vtip

dowcip z brodą
(*sport.*) grać bez polotu
cięty dowcip
pieprzny dowcip

VŮLE:

proti své vůli
ze zlé vůle
o své vůli
chabá vůle
chyběla dobrá vůle
poslední vůle

wbrew swojej woli
ze złej woli
z własnej woli
słaba wola
brakowało dobrej woli
ostatnia wola, testament

VŮZ:

páté kolo u vozu

piąte koło u wozu

VÝČITKA:

výčitky svědomí
dělat někomu výčitky

wyrzuty sumienia
robić komuś wyrzuty

VYDAT:

vydat na milost a nemilost
vydat na pospas osudu

wydać na czyjaś łaskę i niełaskę
wydać na pastwę losu

VYHODIT:

vyhodit do vzduchu
vyhodit z sedla
vyhodit na dlažbu/ulici

wysadzić w powietrze
wysadzić z siodła
wyrzucić na bruk/ulicę

VYCHÁZET:

vycházet z módy
vycházet najevo

wychodzić z mody
wychodzić na jaw

VÝZNAM:

příkladat něčemu význam

przywiązywać do czegoś znaczenie

VÝROČÍ:

kulaté výročí

okrągła rocznica

VZDUCH:

na volném vzduchu
vyhodit do vzduchu
čerstvý vzduch

na wolnym powietrzu
wysadzić w powietrze
świeże powietrze

VŽDY:

vždy a všude
jednou pro vždy

zawsze i wszędzie
raz na zawsze

ZÁBĚR:

ve zpomaleném záběru

w zwolnionym tempie

ZABÍT:

co tě nezabije, to tě posílí
zabít dvě mouchy jednou ranou

co cię nie zabije, to cię wzmocni
zabić dwie muchy za jednym zamachem

ZAČÁTEK:

od začátku do konce
být v začátcích
každý začátek je těžký

od początku do końca
być w powijakach
początki są trudne

ZÁDA:

obrátit se zády
dělat něco za něčími zády
pomloutvat za zády
vrazit nůž do zad

obrócić się plecami
robić coś za czyimiś plecami
obmawiać za plecami
wbić nóż w plecy

ZAJÍC:

bázlivý jako zajíc
kupovat zajíce v pytli
pelášit jako zajíc

tchórzliwy jak zając
kupować kota w worku
pędzić jak wiatr

ZÁKAZNÍK:

naš zákazník, náš pán

klient nasz pan

ZÁKLAD:

mít dobré základy
stát na vratkém základě
změnit něco od základů

mieć dobre podstawy/przygotowanie
stać na niepewnym gruncie
zmienić coś od podstaw

ZÁKON:

neznalost zákona neomlouvá
postavit mimo zákon
jménem/ve jménu zákona
zpít se jak zákon káže
dostat se do křížku se zákonem
konflikt se zákonem
zákon džungle

nieznajomość prawa nie usprawiedliwia
wyjąć spod prawa
w imieniu prawa
upić się jak bela
popaść w konflikt z prawem
konflikt z prawem
prawo dżungli

ZAKŘIKNOUT:

nechci to zakřiknout

nie chcę tego zapeszyć

ZÁMEK:

mít něco pod zámkem
stavět si větrné/vzdušné zámky
zavřít na tři/pět/desatero zámků

mieć coś pod kluczem
budować zamki na piasku/lodzie
zamknąć na cztery spusty

ZAPOMENOUT:

nikdy mu to nezapomenu

nigdy mu tego nie zapomnę

ZATRACENÍ:

věčné zatracení

wieczne potępienie

ZÁVOD:

závod s časem
kryší závod
závody ve zbrojení

wyścig z czasem
wyścig szczurów
wyścig zbrojeń

ZÁZRAK:

dělat zázraky
zázrak se nekonal
zázraky se dějí
zázrak přírody
musel by se stát zázrak
přežít zázrakem

dokonywać cudów
cudu nie było
cuda się zdarzają
cudo natury
musiałby się zdarzyć cud
cudem przeżyć

ZBRAŇ:

povolat do zbraně
řinčet zbraněmi
chopit se zbraně
složít zbraně
klid zbraní

powołać pod broń
pobrzękiwać/wymachiwać szabelką
chwycić za broń
złożyć broń
zawieszenie broni

ZDÁNÍ:

zdání klame

pozory mylą

ZDRAVÍ:

podkopat si zdraví
nechat v něčem zdraví
připít na něčí zdraví
na zdraví!
veselá mysl půl zdraví
doplatit zdravím

nadwreżyć zdrowie
przyplacić coś zdrowiem
wypić na czyjeś zdrowie
na zdrowie!
śmiech to zdrowie
przyplacić zdrowiem

ZEĎ:

čínská zeď
hlavou zeď neprorazíš
tlačít někoho ke zdi
postavit ke zdi
zeď předsudků
neviditelná zeď
zeď mlčení
podpírat zeď

mur chiński
głową muru nie przebijesz
przywierać kogoś do muru
postawić kogoś pod mur
mur uprzedzeń
niewidzialny mur
zmowa milczenia
podpierać ściany (*na dyskotece*)

ZELENÝ:

zelená hranice
zelená vlna
zelená karta

zielona granica
zielona fala
zielona karta

ZEMĚ:

ničí země
země nikoho
zaslíbená země
spadnout na zem
ráj na zemi
budiž mu země lehká!
mezi nebem a zemí
mít nebe na zemi
srovnat se zemí
jako by se do země propadl
rozvojové země
země třetího světa
země vycházejícího slunce
země tisíce jezer

ziemia niczyja
ziemia niczyja
ziemia obiecana
spasć na ziemie
raj na ziemi
niech mu ziemia lekką będzie!
między niebem a ziemią
mieć niebo na ziemi
zrównać z ziemią
jakby zapadł się pod ziemię
kraje rozwijające się
kraje trzeciego świata
kraj wschodzącego słońca /*Japonia*/
kraj tysiąca jezior /*Finlandia*/

ZKÁZA:

zkáza lidstva
přivést do zkázy
mravní zkáza
podlehnout zkáze

zagłada ludzkości
doprowadzić do zguby
zepsucie moralne, zgnilizna moralna
ulec zepsuciu

ZKOUŠKA:

zkouška dospělosti
zkouška ohněm

egzamin dojrzałości
próba ogniowa

ZKUŠENOST:

výměňovat si zkušenosti
životní zkušenost
znát něco ze zkušenosti
trpká zkušenost
zkušenost učí, že...
zkušenost ho poznamenala

wymieniać doświadczenia
doświadczenie życiowe
znać coś z doświadczenia
gorzkie doświadczenie
doświadczenie uczy/mówi, że...
doświadczenie pozostawiło w nim trwałą ślad

ZLATO:

mluviti stříbro, mlčeti zlato
není všechno zlato, co se třpytí
bílé zlato
černé zlato

mowa jest srebrem, milczenie złotem
nie wszystko złoto, co się świeci
cukier
czarne złoto /ropa lub węgiel/

ZLATÝ:

zapsat se zlatými písmeny do dějin
zlatý hřeb programu
zlatá střední cesta
zlatá horečka
zlatá svatba
zlatý věk
zlaté časy
klanět se zlatému teleti
mít zlaté srdce
zlatá mládež
zlatý důl

zapisać się w historii złotymi zgłoskami
gwóźdź programu
złoty środek
gorączka złota
złote gody
złoty wiek
złote czasy
kłaniać się złotemu cielcowi
mieć złote serce
złota młodzież
żyła złota/złoty interes

ZLO:

nutné zlo
z dvojího zla
jít na kořen zla
kořen všeho zla
původce všeho zla
rozlišit dobro od zla
ztělesnění zla
dobro vítězí nad zlem
přemáhej zlo dobrem

zło konieczne
z dwójga złego
starać się dotrzeć do źródła zła
źródło wszelkiego zła
źródło wszelkiego zła
odróżnić dobro od zła
wcielenie zła
dobro zwycięża nad złem
zło dobrem zwyciężaj

ZLOČIN:

dokonalý zločin
zločin a trest
zločin proti lidskosti

zbrodnia doskonała
zbrodnia i kara
zbrodnia przeciwko ludzkości

ZLODĚJ:

zloděj času
příležitost dělá zloděje
chyťte zloděje!
hrát si na četníky a zloděje

złodziej czasu
okazja czyni złodzieja
łapać złodzieja!
bawić się w policjantów i złodziei

ZLÝ:

zlý duch
zlá vůle
to není nic zlého
zlé časy
není tak zlé
dělat zlou krev
všechno zlé je k něčemu dobré

zły duch
zła wola
to nic złego
złe czasy
nie jest tak źle
psuć krew
nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło

ZMIZET:

zmizet po anglicku

wymknąć się po angielsku

ZNÁMÝ:

starý známý

stary znajomy

ZNÁT:

znát z doslechu
znát od vidění
znát jako své boty
nedat na sobě nic znát
to je znát
neznat svět
neznat slitování
dělá, že ji nezná
známe se už léta
odněkud ho znám
znát zpaměti

znać ze słyszenia
znać z widzenia
znać jak własną kieszeń
nie dać po sobie poznać
to widać
nie znać świata /*być niedoświadczonym*/
nie znać litości
udaje, że jej nie zna
znamy się od lat
skądś go znam
znać na pamięć

ZRAK:

ostříží zrak
před mými zraky

sokoli wzrok
na moich oczach

ZUB:

cedit slova skrze zuby
cenit zuby

cedzić słowa przez zęby
szczyrzyć zęby

ZPRÁVA:

Jobova zpráva
nejsou o něm žádné zprávy
zprávy z první ruky
čerstvé zprávy
zpráva obletěla celý svět
špatné zprávy
zpráva ho vykojčila

Hiobowa wieść
nie ma o nim żadnej wiadomości
wiadomości z pierwszej ręki
świeże wiadomości
wiadomość obleciała cały świat
złe wiadomości
wiadomość wyprowadziła go z równowagi

ZPŮSOB:

tímto způsobem
všemi způsoby
po svém způsobem
sedavý způsob života
svým způsobem

w ten sposób
wszelkimi sposobami
na swój sposób/po swojemu
siedzący tryb życia
na swój sposób

ZRAK:

upřít na někoho zrak
sklopit zrak
sledovat zrakem
ostříží zrak

wlepić w kogoś wzrok
spuścić oczy
śledzić wzrokiem
sokoli wzrok

ZTRÁTA:

způsobit někomu ztráty
ztráty na lidech
ztráta času
bolestná ztráta
ztráty šly do tisíců

zadać komuś straty
straty w ludziach
strata czasu
bolesna strata
straty idą/szły w tysiące

ZUB:

zub moudrosti
cvakat zuby
vycenit zuby
bránit se zuby nehty
zub času
držet jazyk za zuby
mít něčeho plné zuby
oko za oko, zub za zub
ozbrojený po zuby
vylámat si na něčem zuby
zatnout zuby
mléčné zuby
darovanému koni na zuby nekoukej
dát někomu do zubů

zęb mądrości
szczękać zębami
wyszczeryć zęby
bronić się rękami nogami
zęb czasu
trzymać język za zębami
mieć czegoś powyżej uszu
oko za oko, zęb za zęb
uzbrojony po zęby
wyłamać sobie na czymś zęby
zaciąć zęby
zęby mleczne
darowanemu koniowi nie zagłada się w zęby
dać komuś w zęby/po zębach

ZŮSTAT:

vše zůstalo při starém
zůstat naživu
zůstat bez sebe
zůstat na ocet
zůstat pozadu
musí to zůstat mezi námi
kámen nezůstal na kameni
zůstal stát jako kdyby hrom do něho uhodil
zůstat jen na papíře

wszystko zostało po staremu
pozostać przy życiu
stracić przytomność
zostać starą panną
pozostać w tyle
musi to zostać między nami
nie został kamień na kamieniu
stanął jak rażony piorunem
pozostać tylko na papierze

ZVĚST:

Jobova zvěst

Hiobowa wieść

ZVÍŘE:

malé zvíře
velké zvíře
chovat se jako zvíře
král zvířat
svět zvířat

pionek/plotka /*mało znacząca osoba*/
gruba ryba /*dużo znacząca osoba*/
chować się jak bydlę
król zwierząt
świat zwierząt

ZVÍTĚZIT:

zvítězit sám nad sebou
zvítězit nad rakovinou

pokonać samego siebie
pokonać raka, wygrać z rakiem

ZVYK:

zvyk je železná košile
nemám to ve zvyku
dělat něco ze zvyku
bylo zvykem, že...
silou zvyku

przyzwyczajenie jest drugą naturą (człowieka)
nie mam tego w zwyczaju
robić coś z przyzwyczajenia
było w zwyczaju, że....
siłą przyzwyczajenia

ŽÁDNÝ:

za žádnou cenu
za žádné peníze
v žádném případě
žádný jiný

za žádną cenę/za żadne skarby świata
za żadne pieniądze
w żadnym razie/wypadku
nikt inny

žádný učený z nebe nespádá
mezi námi nejsou žádné tajnosti

ŽALUDEK:

na lačný žaludek
zvedá se mi žaludek
mít něco v žaludku
mít kachní žaludek
láska prochází žaludkem

ŽELEZNÝ:

železná kázeň
železné zdraví
železná zásoba
zvyk je železná košile
vládnout železnou rukou

ŽELEZO:

to patří do starého železa
mít peněz jako želez
kuj železo, dokud je žhavé
nervy jako ze železa
člověk (jako) ze železa

ŽERT:

položertem
tropit si z někoho žerty
nejdou s ním žerty
nerozumí žertu
žerty stranou
obrátit všechno v žert
zde přestávají všechny žerty

ŽÍT:

žít po svém
žít na psí knížku
žít na hromádce
žít nad poměr(y)
žít ze vzpomínek
vzpomínka na něho ještě žije
žít jako člověk
žít na velké/vysoké noze
žít plným životem
žít jen přítomností
žít ve čtyřech stěnách
žít z úspor
žít z úroků

ŽIVEL:

být ve svém živlu

nikt nie urodził się geniuszem
między nami nie ma żadnych tajemnic

na czczo
żołądek podnosi mi się do gardła
mieć coś na wątrobie
mieć strusi żołądek
przez żołądek do serca

żelazna dyscyplina
żelazne zdrowie
żelazna rezerwa
przyzwyczajenie jest drugą naturą (człowieka)
rządzić twardą ręką

to nadaje się tylko do lamusa
mieć pieniędzy jak lodu
kuj żelazo, póki gorące
nerwy jak z żelaza/stali
człowiek z żelaza/z marmuru

półżartem
robić sobie z kogoś żarty
nie ma z nim żartów
nie zna się na żartach
żarty na bok
obrócić wszystko w żart
koniec żartów

żyć po swojemu
żyć na kocią łapę
żyć na kocią łapę
żyć ponad stan
żyć wspomnieniami
pamięć o nim jest jeszcze żywa
żyć jak człowiek
żyć na wysokiej stopie
żyć pełnią życia
żyć chwilą obecną
żyć w czterech ścianach
żyć z oszczędności
żyć z odsetek

być w swoim żywiole

ŽIVOT:

život visí na vlásku
kypět životem
noční život
záhrobní život
podzim života
jaro života
sedavý způsob života
jednou v životě
nikdy v životě
škola života
loučit se s životem
začít nový život
vrhnout se do víru života
sáhnout si na život
vzít si život
bilance života
čára života
elixír života
peníze, nebo život
próza života
stínné stránky života
život rychle utekl
věčný život
život visí na vlásku
začít nový život
život jde dál
zničit někomu život
pohádkový život
kráasy života
poslední chvíle života
znepříjemnit život
dostat od života druhou šanci
hořkosti života

ŽIVÝ:

živé stříbro
živá pochodeň
živá váha
není mezi živými
nebylo tam živé duše
neprojde tudy ani živá noha
živá mrtvola
živý plot

ŽÍZEŇ:

uhasit/zchladit žízeň
žízeň po životě

ŽLUČ:

hnout někomu žlučí
kypí v něm žluč

życie wisi na włosku
tętnić życiem /o mieście/
nocne życie
życie pozagrobowe
jesień życia
wiosna życia
siedzący tryb życia
raz w życiu
nigdy w życiu
szkoła życia
żegnać się z życiem
zacząć nowe życie
rzucić się w wir życia
targnąć się na (swoje) życie
odebrać sobie życie
bilans życia
linia życia
eliksir życia
pieniądze albo życie
proza życia
ciemne strony życia
życie szybko minęło
wieczne życie
życie wisi na włosku
zacząć nowe życie
życie toczy się dalej
zniszczyć komuś życie
życie jak w bajce
uroki życia
ostatnie chwile życia
uprzykrzyć życie
dostać od życia drugą szansę
gorycze życia

żywe srebro /rtęć lub o dziecku/
żywa pochodnia
żywa waga
nie ma go wśród żywych
nie było tam żywej duszy
mysz się tędy nie prześlizgnie
żywy/chodzący trup
żywoplot

ugasić pragnienie
pragnienie/ żądza życia

poruszyć w kimś żółć
żółć się w nim burzy